Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

פייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 41	Łódź, Poniedziałek 17 lutego 1930	אכטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, יט שבט תר״צ	Nr. 41

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דער רושם פון מארש. פילסודסקי׳ס בריף

מ׳ערווארט א רעקאנסטרוקציע פון דער רעגירונג

װארשא, 16. טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער פערעפענטליכטער בריף פון מארשאל פילסודסקי וועגן די געשעהענישען אין סיים פון 31-טען אקטאבער 1929 האט אין די פאליטישע ספערען געמאכט זעהר א שטארקען רושם. אין די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צום סיים-מארשאלעק דאשינסקי רעכענט מען, אז דער מארשאלעק וועט קיין ענטפער אויף דעם בריף נישט געבען. פון דער אנדערער זייט גלויבט מען אבער, אז דאשינסקי וועט געפינען א פאסיגען אופן, ווי אזוי צו רעאגירען אויף דעם בריף.

בכלל האלט מען, אז די בעציהונגען צווישען דעם סאנאציע קלוב און דעם לינקען פליגעל פון סיים האבען זיך איצט זעהר פערשארפט, און אז דער קלוב געהט איבער אין אפאזיציע צו דער סיים-מעהרהייט און דעם מארשאלעק דאשינסקי.

אין די פאליטישע קרייזען רעכענט מען זיך שטארק מיט דער מעגליכקייט פון א פערשארפטען קורס נאכדעם, ווי דער סיים האט אנגענומען דעם בודזשעט. א בעווייז דערצו זעהט מען אין דעם, וואס די סאנאציע-פרעסע זענען ארויס-געטראטען פון א רייהע סיים קאמיסיעס און, וואס דער בריף פון מארשאל פילסודסקי איז גראד איצט פערעפענטליכט געווארען.

אין צוזאמענהאנג מיט די שינוים אין אלגע-מיינעם פאליטישען קורס רעכענט מען זיך אויך מיט דער מעגליכקייט, אז ס׳זאל פארקומען א רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט

אנטי-יודישע עקסצעסען אין בוקאווינע

אונטערגעצונדען און פערברענט יודישע הייזער

וויען, 15 (יט״א טעלעגראפיש ראדיא זענען דער האלטען געווארען ידיעות וועגען ערנסטע עקסצעסען, וועלכע זענען פארגעקומען אין סיטשאווא (בוקאווינע) אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען צו דער ארטיגער יודישע קהלה. די ווינער פרעסע בעריכטעט, אז די אנטיסעמיטען האבען אונטערגעצונדען א רייהע הייזער, פון וועלכע איינינע זענען פולשטענדיג פער-ברענט געווארען.

דירעקטע טעלעגראפישע קאמוניקאציע מיט סוטשאווא איז בעשוערט.

יודישער ארבייטער בעקומט 10 יאהר תפיסה

פאר אטענטאט אויפ׳ן רומענישען אינערן-מיניסטער

בוקארעשט, 16. (ספ. טעל.) דא איז פאר-געקומען דער פראצעס געגען דעם יודישען אר-בייטער אברהם גאלדענבערג, וועלכער האט אין פעריגאנגענעם הערבסט געשאסען אין אויטא פון רומענישען אינערן-מיניסטער וואידא וואיעוואד. דאס געריכט האט גאלדענבערג׳ן פערמשפט אויף 10 יאהר טורמע.

ווען דער פערטיידיגער פון בעשולדיגטען האט פארגעלעגט אפצולעגען דעם פראצעס, כדי ארויסצורופען נייע עדות, האט גאלדענבערג פלוי-צים צוריקגעצויגען ביים אדוואקאט די פולמאכט, ערקלערענדיג, אז ר׳האט נישט בדעה זיך צו פער-טיידיגען פאר א בורזשואזען קלאסען-געריכט. נאכ׳ן ארויסטראגען דעם אורטייל האט גאלדענ-בערג אויסגערופען: „נידער מיט דער פאשיסטי-שער קלאסען-יוסטיץ, זאל לעבען די סאוויעטען-מלוכה!" פאר דעם איז ער פערמשפט געווארען אויף נאך 6 חדשים טורמע.

שרעקליכע וידוי פון א יוד פארן טויט

ער איז זיך מתודה, אז ר׳האט ערמארדעט א פאמיליע פון 4 פערזאן

ראווגע, (י.ט.א.) אין שטעטעל ליסאנאוועץ (קרעמעניצער קרייז) האט א געוויסער א. רימער פאר׳ן טויט געבעטען צו זיך דעם רב און זיך פאר איהם מתודה געווען, אז צוריק מיט א יאהר 13 האט ער צוזאמען מיט נאך 2 יודען פון פאסטא-יעוו בערויבט און ערמארדעט די פאמיליע דוד גובער, מאן, פרוי און צוויי קליינע קינדער פון דארף רוזשניוועקי, קרעמעניצער קרייז. ווען דער רב האט דעם גוסס-למיתניק בעפוילען אנצורופען די נעמען פון זיינע „מיטהעלפער" האט ער זיך אפגעזאגט דערפון מיט׳ן מאטיוו, אז ער איז גע-בונדען דורך א תקיעת כף, אז בלויז פאר׳ן טויט זאל זיך יעדער בעזונדער מתודה זיין אויף זיין פערברעכען. די דאזיגע אויסטערלישע „ודוי" האט אין שטעטעל געמאכט א געוואלדיגען רושם.

צוזאמענפאהר פון די „בית-יעקב-שולען אין ווארשא

ווארשא, 16 (יט״א טעלעפאניש).

דא איז געעפענט געווארען דער לאנד צוזא-מענפאהר פון די בית-יעקב-שולען. עס ווענען ... קומען 200 רעלעגאטען. פון אפגעגעבענעם בעריכט איז צו זעהן, אז עס זענען פערהאן אין פוילען 132 בית-יעקב-שולען, אין וועלכע עס לערנען זיך 16 טוי-זענד קינדער. לעהרערינס זענען אין די שולען דא 150 7000 מיידלעך האבען שוין די שולען גע-ענדיגט.

דער צוזאמענפאהר איז בעגריסט געווארען דורכ׳ן לאדזער רעלעגאט ה׳ פריהענזאהן, דורך ר׳ ה׳ רייטשלענדער פון וויען א. א.

דירעקטאר ארלעאן (ווארשא) האט אין זיין רעדע געפאדערט אפצוגעבען מעהר ארט פאר יודיש און אויסלערנען ליבע צו דער יודישער שפראך.

אכטונג יובילער, זייגערמאכער און גראווירער

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעשטעטיגטען צעך פון יובילער, זייגער-מאכער און גראווירער מעלדען מיר אייך, אז פון היינט, מאנטאג, דעם 17-טען פעברואר 1930, ווערען שוין אנגענומען איינשרייבונגען אויף די פאלגענדע אדרעסען:

אין יובילער-, זייגערמאכער און גראווירער-פעראיין, זאוואדזקא 4, פון 9–10 אוונד,

ביי ה׳ שטיפט, פיעטריקאווער 66, ביי ה׳ יאססאוויטש, פאלודניאווע 2 און ביי ה׳ עדעליסט, קאנסטאנטינער 40.

מ׳בעט מיטברענגען די האנדווערקער קארטע אדער די קארטע זגלאשען.

בעמערקונג: איילט זיך צו פערשרייבען, ווייל נאך דער גרינדונגס-פערזאמלונג וועלען זיין שוועריגקייטען אנגענומען צו ווערען.

די גרינדער.

126

פראפ. ארבייטער-פעראיין פון פלייש-אינדוסטרי

אין לאדז, בזשעזשינער 5, טעל. 53-146.

היינט, מאנטאג, דעם 17-טען פעברואר, 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם לאקאל די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון פליישער-ארבייטער-פעראיין

צו וועלכער אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען.

טאג-ארדנונג:

1) דערעפנונג און וואהלען פון א פארזיצער, 2) בעריכט פון דער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע, 3) בודזשעט פאר׳ יאהר 1930, 4) וויטערדיגע טעטיגקייט, 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און א רעוויזיאנס-קאמיסיע, 6) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג.

126

דעם חבר

סטעפאן ראזענבלאט

צו זיין חתונה מיט פרל.

פעלא פאסטערנאק

מיינע בעסטע וואונשען.

מ. אלטמאן.

מזל טוב צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן

מאיר דיזענהויז

מיט פרל. ראכעלא פריידענרייך

ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט

פאמיליע דיזענהויז,

שוועסטער און שוואגער וואלף.

ווייכטיג פאר הויז-בעזיצער!

מיטוואך, דעם 19-טען פעברואר, 4 נאכמיטאג קומט פאר

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

אין לאדזער קרעדיט-פעראיין

אויף וועלכער עס בעדארפען דעצידירט ווערען, צווישען אנדערע, די פאר די הויז-בעזי-צער וויכטיגע אנטרעגע: 1) צו צאהלען פאר ריקשטענדיגע ראטעס נאר א האלב פראצ., 2) צו קענען צאהלען דאס אמארטיזאציע-קאפיטאל מיט פאנד-בריף אנשטאט מיט מזומן, מיט 4 מאנאט שפעטער ווי ביז איצט, 3) דאס אויסוועהלען פון דירעקטארען און מיט-גלידער פונ׳ם אויפזיכטס ראט אויף דעם ארט פון די, וועלכע זענען ארויסגעטרעטען לויט דער קארענץ. דערביי בעדארפען אין דעם יאהר געוועהלט ווערען 5 יודישע מיטגלידער.

עס איז צו בעמערקען פון געוויסע גרופען א טענדענץ צו וועהלען ווייניגער, וועלכעס עס וואלט פערקלענערט דעם איינפלוס פון אונזער הויזבעזיצער-פעראיין — וואס אין דעם קריזיס-יאהר, אין וועלכען עס ווערען מאסענווייז יודישע הייזער געשטעלט צום פערקויף מצד דעם קרעדיט-פעראיין — וואלט עס געקאנט האבען שווערע פאלגען.

מיר פאדערן אויף אלע יודישע הויזבעזיצער צו שטעהן אויף דער וואך פון זייערע אינטערעסען און זיך צו בעזארגען מיט אנ׳איינטריטס-בילעט צו דער גענעראל-פערזאמלונג, וועלכע מען קאן בעקומען אין לאדזער קרעדיט-פעראיין, פאמארסקא 21 נאר ביז דינסטאג 2 נאכמיטאג

דאס יאהר מוזען אלע יודען אין אלע פראגען פון קרעדיט-פעראיין געהן גע-שלאסען. קיינער טאר נישט פעהלען!

די קאמיסיע

פאר אלע אנגעלעגענהייטען פון לאדזער קרעדיט-פעראיין ביים צענטראלען הויזבעזיצער-פעראיין (פיעטריקאווער 46)

בצער עמוק אנו משתתפים בצערו על

חברנו לייבל מייער למות עליו אמו

נ. ע.

גיטל לאה

המקום ינחם אותו בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

חברה „תפארת בחורים" בלודז

א גוט-פראספערירענד

קינא

אויף א גוטען פונקט איז צו פערפאכטען.

אפעטען אונטער „קינא" אין אדמינ. פון „נייעם פאלקסבלאט"

1528

רעכטס-קאנסולטענטען - ביורא

„JUSTICE"

פיעטריקאווער 62, טעל. 183-84

ערלעדיגט אמבעסטען קלאגזולגעס,

זאבעזפיטשעניעס פאר אלע סוחרים

:—–: און פאבריקאנטען. :—–:

שרייבט ביטעס אין אלע אינסטאנצען

דער מ·טערס טרערז לאזן איהם ניט רו·הען

א בעזוך ביים יוד. פאליציאנט, וואס איז פערמשפט געווארן צום טויט אין א"י

ירושלים, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש). א פארשטעהער פון י.ט.א. האט באקומען א נ'ער-לויבניש זיך צו זעהען אין טורמע מיט דעם יודישען פאליציאנט הינקיס, וואס איז פערמשפט צום טויט.

דאס געשפרעך האט געדויערט 2 מינוט. הינקיס איז ארויס געשמידט אין קייטען אין רויטע ארעסטאנטסקע קליידער. דערוויסענדיג זיך, אז קיין ארץ ישראל וועט איגגיכען אנקומען זיין מוטער האט הינקיס זיך דערפרייהט, ער איז אבער באלד בלאס געווארען און געזאגט, אז די שווערסטע ליידען קאפען איהם די איבערלעבענישען פון זיין מוטער.

הינקיס האט זיך אינטערעסירט מיט'ן רושם, וואס דער אורטייל האט ארויסגערופען אין דער גאנצער יודישער וועלט און ווען עס וועט פארקומען די אפעלאציע.

הינקיס דערצעהלט, אז טאמער בעקומט ער שלעכט, קיין צייטונגען ווערען צו איהם נישט אריינגעלאזען. אויך קיין פאפיראסען בעקומט ער נישט.

א באמבע אויף א פוילישען צוג

קאטאוויץ, 16 (ספ. טעל.) נעכטען שפעט אין אוונט האט מען אויף דער סטאציע אין בויטען אין א פוילישען צוג בעמערקט א גרויסע באמבע. די באמבע איז ארויסגעווארפען געווארען דורך אן אונבעקאנטען פערזאן אויף דער סטאציע באברעק. די דייטשע מאכט האט אנגעהויבען אן אויספארשונג.

גרויסער סקאנדאל אין בוקארעשט

שעף פון דער פאליטישער פאליציי — א שפיאן

בוקארעשט, 16 (ספ. טעל.) אין בוקארעשט איז ענטדעקט געווארען א גרויסע שפיאנאזש-אפערע. אין דער אפערע איז פערמישט דער שעף פון דער בוקארעשטער פאליטישער פאליציי טיבאקו און אויך אנדערע הויכגעשטעלטע פערזאנליכקייטען.

טיבאקו האט בעקומען פון דער „טשערעזוויטשייקע" א שטענדיגען חודש-געהאלט און דערפאר האט ער איבערגעגעבען געהיימע ידיעות וועגען דער רומענישער זיכערקייטס-דינסט.

3 יאהר תפיסה

שווערער אורטייל אין פראצעס פון פלעטשקאיטיס'ן.

בערלין, 16 (ספ. טעל.) אין אינסטערבורג (מזרח פרייסען), האט זיך פערענדיגט דער פראצעס נעגען סעקרעטאר פון דער ליטווישער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי פלעטשקאיטיס, וועלכען מ'האט געכאפט אינאיינעם מיט 5 חברים ווען זיי האבען געוואלט אונלעגאל אריבערגעהן די גרעניץ צווישען ליטע און מזרח פרייסען. זיי זענען בעשולדיגט געווען אין שמוגלען די גרעניץ מיט געוועהר און אויפרייס מאטעריאל אין די הענד. בעת'ן ארעסט האט מען געפינען ביי זיי צוויי קוישען מיט גראנאטען און צוויי ביקסען.

דאס געריכט האט פערמשפט פלעטשקאיטיס'ן אויף 3 מיט א האלב יאהר תפיסה, די איבריגע האבען בעקומען יעדער 2 מיט א האלב יאהר תפיסה.

א בלוטיגער פלעביסציט

פרעזידענטען-וואהלען אין בראזיליען

ריא דע זשאנייראָ, 16 (ספ. טעל.) אין דער שטאט וויקטאריא איז בעת א דעמאנסטראציע פון די ליבעראלען אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען פון פרעזידענט, דורך א פלעביסצים, איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען. 5 מענשען זענען דער'הרג'עט געווארען, זעהר פיל האבען בעקומען שווערע וואונדען.

שפאנישער פארלאמענט פונאנדערגעלאזען

אונרוהען איז גאנצען לאנד

פאריז, 16. (ספ. טעל.) פון שפאניען קומען אן דראהענדע ידיעות וועגען אונרוהען און צוזאמענשטויסען מיט דער פאליציי.

פערגאנגענע נאכט האט א גרויסע ארבייטסלאזע אין בארצעלאנא בעווארפען מיט שטיינער א רייה בנינים און דערנאך פערניכטעט דעם לאקאל פון פרימא-דע-ריווערא'ס פארטיי.

דער ציוויל-גובערנאטאר האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז אלע סטודענטען, וואס זענען געקומען פון אנדערע שטעט זאלען פערלאזען די שטאט. אייך אין די פארשטעט פון מאדריד איז געקומען צו צוזאמענשטויסען מיט דער פאליציי, עטליכע געוועלבער זענען דעמאלירט געווארען.

לאנדאן, 16. (אטע) דער שפאנישער קעניג האט פעראָרדענט פונאנדערצולאזען דעם פארלאמענט.

דער בירגערקריג אין כינע פלאקערט ווידער אויף

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.) כינע טרעט אריין אין א נייעם פעריאד פון בירגער-קריג.

לויט די ידיעות, וואס קומען אן פון שאנכיי' געהען די אפטיילינגען פון גענעראל פענג אין דער ריכטונג פון דער פראווינץ הופיי, כדי צו פערנעהמען האנקאו.

דער אויפשטענדיגער גענעראל טשיאו-טשאנג, וועלכער איז אין סעפטעמבער פוג'ם פאריגען יאהר געשטאנען בראש פון צוויי אויפשטענדיגע דיוויזיעס אין פיקאו — איז ווידער איבערגעגאנגען אויף דער זייט פון גענעראל פענג.

רעפעראט דורך ניו-יארקער ראדיא

וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען און רוסלאנד

ניו-יארק. (י. ט. א.) דער פארזיצער פון דער צענטראל-פערוואלטונג פון „ארט" ד"ר בראמסאן האט דורך דעם ראדיא-זענדער פון „סאג", וואס בעזיצט א הערער-קרייז פון 500,000 פערזאן, געהאלטען א רעפעראט, אין וועלכען ער האט איינדרוקספול געשילדערט די שווערע לאגע פון די דעקלאסירטע און פעראָרימטע יודישע מאסען אין סאוויעט-רוסלאנד און פוילען. ד"ר בראמסאן האט ארומגערעדט אלע געביטען פון „ארט"-טעטיגקייט און האט פערענדיגט זיין רעפעראט מיט אויסדריקען א דאנק די יודישע מאסען אין אמעריקא, וועלכע זארגען אונערמידליך פאר זייערע ברידער אין מזרח-אייראפא און שטיצען די קאנסטרוקטיווע הילפס-ארבייט פון די יודישע ארגאניזאציעס.

———=]o[=———

40 מיידלעך אריינגעפאלען אין א טייך

פאריז, 16. (ספ. טעל.)

40 שילערינס פון לעהרער-סעמינאריום אין דער געגענד פון רענעי האבען נעכטען בעזוכט די עלעקטרישע סטאנציע פון שטאט.

ווען די מיידלעך זענען געשטאנען אויף דער בריק איבער'ן טייך נעבען דער סטאנציע, האט זיך פלוצים איינגעריסען די רושטאוואניע פון דער בריק און 40 שילערינס זענען אריינגעפאלען פון א בעדייטענדער הויך אין דעם אייז-קאלטן וואסער.

מיט גרויסע שוועריגקייטען האט זיך איינגעגעבען די מיידלעך פון'ם טייך ארויסצונעהמען.

3 פון זיי זענען ערנסט פעראוואונדעט און זייער געזונד-צושטאנד איז אין א געפאהר. די איבריגע זענען לייכט פעראוואונדעט.

פעראייניגטער יודישער פראנט

פאר די קאמיטעס פון פעלקער-בונד

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.) די גרויסע יודישע ארגאניזאציעס אין דער גאנצער וועלט שאפען א פעראייניגטען פראנט זויף צו פערטיידיגען די יודישע אינטערעסען פאר די קאמיסיעס פון פעלקער-בונד, וואס זענען געשאפען געווארען בעת דער לעצטער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט פאר דער פראגע פון די געשעהענישען אין א"י אין אויגוסט-סעפטעמבער פון פאריגען יאהר און פאר דער פראגע פינ'ם כ'תל-מערבי.

די מעכטיגע יודישע ארגאניזאציע אין ענגלאנד — דער ועד הקהלות (באארד אף דעפיוטיס), דער אמעריקאניש-יודישער קאמיטעט (אמעריקאן דזשואיש קאמיטי) און אלע יודישע וועלט-ארגאניזאציעס וועלען צוזאמען פארזענטירען און פערטיידיגען דעם יודישען שטאנדפונקט ביי די דערמאהנטע פעלקער-בונד-קאמיסיעס.

קאמף געגן היישעריקעז אין ארץ-ישראל

ירושלים, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אין דער געגענד פון חברון, רמלה, שכם האבען זיך בעוויזען היישעריקען. ס'קומען אויך אן ענליכע ידיעות פון עבר-הירדן, סני, אירעק און עגיפטען. אין סני איז ארויסגעשיקט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וואס זאל אנפיהרען מיט'ן קאמף געגען די היישעריקען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעומאל.

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50

היינט, מאנטאג, דעם 17-טען פעברואר, 9 א זייגער אוונט

די בעליבטע פיעסע אין לאדז אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג

די שחיטה

— אין 4 אקטען —
פון יעקב גארדין,
רעזשי י. ראקאוו.

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, איזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכראווסקי, ניהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

בעמערקונג: פארשטעלונגען פאר וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס ווערען פערקויפט פאר צוגענגליכע פרייזען. זיך צו ווענדען אין קאנצעלאריע יעדען טאג פון 11—2 נאכם.

פארד וויל אפקויפען אלע קריגס-שיפען

כדי אויסצומיידען מלחמות

לאנדאן, 16. (אטע) פון ניו-יארק מעלדעט מען, אז הענריק פארד האט אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט זיך ארויסגעזאגט, אז ער איז גרייט אפצוקויפען די מלחמה-פלאטען פון אלע מלוכות און זיי פערניכטען, אויב דאס וואלט אין דער צוקונפט געמאכט א סוף צו די מלחמות. ס'איז נאר פערהאן איין וועג א סוף צו מאכען צו מלחמות — דאס בעווייזען די מענשען, וועלכע פערדינען גוט געלד בעת מלחמות, אז אויף אנ'אנדער אופן קען מען נאך מעהר פערדינען.

פרייע דירות

א סענסאציע פון אונזער צייט

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין ווארשאווער מאגיסטראט האט ארויסגערופען א סענסאציע די ביטע פון איינעם, וואס וויל עפענען א ביורא צו פערמיטלען פרייע וואוינונגען און לאקאלען. דער פעטענט מאטיווירט זיין בקשה דערמיט, וואס אין ווארשא איז איצט, צוליב'ן קריזיס, פערהאן א גרויסע צאהל פרייע דירות און האנדעלס לאקאלען.

זעלבסטמארד פון אנ'ארטיסט

אין דער ווארשעווער אפערע

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) בעת דער נאכמיטאג-פארשטעלונג פון דער אפערע „האלקא" אין גרויסען טעאטער, נאכ'ן דריטען אקט, האט זיך פלוצים פון דער גארדעראבע נומער 13 דערהערט א רעוואלווער-שאס. עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען די ארטיסטען און פאר זייערע אויגען האט זיך פארגעשטעלט א שרעקליך בילד. אין א טייך בלוט נעבען טישעל איז געלעגען דער 21-יעהריגער ארטיסט פון באלעט סטאניסלאווווישאמירסקי. דער ארטיסט איז נאכ'ן דריטען אקט ארא פון דער סצענע, אריין אין דער גארדעראבע און מיט א שאס פון רעוואלווער אין הארץ אריין זיך גענומען דאס לעבען.

ווישאמירסקי האט פון 11 יאהר אן געארבייט אין באלעט פון דער ווארשעווער אפערע. דער זעלבסטמערדער האט געלאזט 5 בריף.

ווי עס מיינען די קאלעגען פון זעלבסטמערדער האט דעם ארטיסט צו זיין פערצווייפעלטען שריט געבראכט די שלעכטע מאטעריעלע אומשטענדען.

ווישאמירסקי האט נאך פאריאהרען אין זאקאפאנע געפרובט בעגעהען זעלבסמארד.

צוגעגנב'עט א קאליע

פאר 25 טויזענד דאלאר!

ניו-יארק, 16 (ספ. טעל.) אין דעם היגען האטעל „פאזאר-פלעז" האט מען צוגעגנב'עט דער פרוי לעאניע אולמאן, א רייכער ערד-בעזיצערין פון פוילען, א בריליאנטענעם קאליע אין דער ווערט פון 25 טויזענד דאלאר.

די פרוי אולמאן איז געקומען קיין אמעריקא מיט'ן דאמפער „ברעמען" דעם 13. דעצעמבער און איצט געפינט זי זיך אין האוואנא.

גרויסער שטאל-קארטעל

צו בעקעמפען די איבערפראדוקציע

ניו-יארק, 16 (ספ. טעל.) דער אייראפעאישער שטאל-קארטעל האט איינגעלאדען פארשטעהער פון דער אמעריקאנישער שטאל-אינדוסטרי, כדי צו שאפען א געמיינזאמען פערבאנד פון פראדוצענטען, דער ציל פון דער פעראייניגונג איז צו בעקעמפען די איבערפראדוקציע.

שליסען א שוהל אדער א קירכע

איז א לייכטע זאך אין רוסלאנד

מאסקווע, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

דער וציק האט פערעפענטליכט א נייע פערארדנונג, וואס פערלייכטערט דאס שליסען פון שוהלען, לויט דער האזיגער פעראָרדנונג דארף א ביטע, וואס קומט אן יענע פערהענדרען אויף עפעס אנדערש א שוהל אדער אנ'אנדער לאקאל פון א רעליגיעזער אינסטיטוציע, ערלעדיגט ווערען אין פערלויף פון איין וואך.

דער האזיגער אומשטאנד נעהמט אפ די מעגליכקייט ביי די רעליגיעזע געמיינדעס צו אפעלירען אין פאל, ווען מ'פערמאכט א שוהל אדער א קירך.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היי-זונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונענד

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 17 פעברואר 1930

פערשארפונג פון דער אינערליכער פאליטישער סיטואציע

נאך דער לעצטער רעגירונגס־ענדערונג, וועו אנשטאט דעם פרעמיער שוויטאלסקי האט איבערגענומען די פיהרונג פון קאבינעט דער פראפעסאר באַרטעל — האט זיך נעקענט אויסדריכטען, אז לכל הפחות אויף א לענגערע צייט וועט זיך די בעציהונגען צווישען סיים און רעגירונג נארמאליזירען.

אמת, מ'האט געוואוסט, אז צווישען די אנהענגער פון דער רעגירונג קומט פאר א קאמף; איין צד איז געווען פאר א ריקזיכטלאזען ענדיגען מיט'ן סיים, דער צווייטער צד איז געווען פאר אנ׳אפארטוניסטישער פאליטיק בנוגע דעם סיים.

דאס בעשטימען אלס פרעמיער דעם פראפ. באַרטעל האט מען געהאלטען פאר א זיג פון דעם צווייטען צד, און דעריבער איז די סיים־אפאזיציע אירעליך געווען צופרידען, פון אויסגאנג פון דעם לאנגפערצויגענעם רעגירונגס־קריזיס. ס'איז אויך אמת, אז דער אלט־נייער פרעמיער האט געזוכט צו מילדערען יעדען ענטשטאנענעם קאנפליקט צווישען סיים און דער רעגירונג. דערפאר האט ער געהאט יואס אמאל וועניגער נוטע פריינד צווישען דעם טייל פון ב.ב.־קלוב, וועלכער איז געווען פאר א פערשארפונג פון דער לאגע.

די רוהיגע אטמאספער האט אבער לאנג נישט אנגעהאלטען.

לעצטענס זענען ענטשטאנען עטליכע קאנפליקטען, וועלכע אפילו דער פרידליך־געשטימטער פרעמיער האט נישט געקענט מילדערען און זיי שטעהען איך איצטיגען מאמענט אין זייער גאנצער שארפקייט.

די אנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען סיים און רעגירונג אין איצטיגען מאמענט הויבען שוין אן צו דערמאהנען די צייטען בעת'ן רעגירען פון פרעמיער שוויטאלסקי. ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אז אין די צייטונגען האבען זיך שוין בעוויזען ידיעות וועגען זיג פון דער פולקאזניקעס־גרופע, און אלס פועל־יוצא דערפון איז צו ערווארטען א נייע רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט.

מ'קען נישט גאראנטירען פאר דער ריכטיגקייט פון דער דאזיגער ידיעה, אבער א פאקט בלייבט דאך, אז נישט דעם פרעמיערס שולד זענען די לעצטע פאלען, וועלכע האבען ווידער אריינגעטראגען אזוי פיל בייז בלוט. דער ערשטער פאל איז געווען די בעקאנטע רעזאלוציע פון ב.ב., וועלכע האט אויסגעזוירעלט די סיים־מעהרהייט, בעשולדיגט, אז פיל דעפוטאטען ארבייטען אין אויפטראג פון „פרעמדע אינטערעסען" און דערפאר זאגען זיך די ב.ב.־דעפוטאטען אפ פון זייער אונבעריהרליכקייט, כדי מען זאל נישט מיינען, אז זיי ווילען זיך רעקען מיט זייער אונבעריהרליכקייט און ווילען זיין פעראנטווארטליך פאר זייער מעשים.

דער צווייטער פאקט איז געווען די דיסקוסיע אין דער מיליטערישער קאמיסיע וועגען די דעמאביליזירטע אפיצירען. די ענדעקעס האבען ביי דעם דאזיגען ענין גענוצט די געלעגענהייט אנצוגרייפען דאס קריגס־מיניסטעריום. אויב די פ.פ.ס. וואלט נישט געוואלט ביי דער דאזיגער פראגע פערשארפען די בעציהונגען, האט זי זיך דאך נישט געקענט אפזאגען פון דער אפאזיציע, און האט געמילדערט דעם אנגריף, אבער די סאנאציע זעהט סיי אין דעם אנגריף פון די ענדעקעס, סיי אין דער רעזאלוציע פון די פ.פ.ס. א פרוב זיך צו משעפען צום מארשאל פילסודסקי, און דער ברוגז איז דעריבער געווארען זעהר שטארק.

דעם שטארקסטען ברוגז האט איצט געמאכט מכוח דעם אפיציר־אינצידענט אין סיים, וואס דער פערעפענטליכער בריף פון מארשאל פילסודסקי איז פארגעקומען דעם 31. אקטאבער 1929. דער מארשאל האט נישט געשאנעוועט דעם סיים־מארשאלעק, און ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען, האייבט די לאגע אן ענהליך צו ווערען צו דער סיטואציע, וואס איז געווען ביים קאבינעט פון ד"ר שוויטאלסקי. די פ.פ.ס. געפינט זיך גאר אין אנ׳אויסערגעוועהנליכער לאגע, די סאציאליסטישע פארטיי, איז פערבונדען מיט'ן „צענטראלעוו" און ביתי לביתי איז מיטען פון די דערמאהנטע געשעהענישען, דערהייל געשטימט פאר׳ן מלוכה־בודזשעט.

אין דער פ.פ.ס. נופא קומען דעריבער פאר מחלוקת צוליב דעם, די לינקערע עלעמענטען אין דער פ.פ.ס. האלטען, אז זייערע פיהרער האבען זיך געלאזען אפנארען. נאכדעם, ווי די פ.פ.ס. האט בעשטימט פאר'ן בודזשעט, איז פערעפענטליכט געווארען דער בריף פון מארשאל פילסודסקי און שוין הערט מען, אז ס'איז געקומען צו א הסכם וועגען די קאנסטיטוציע־ענדערונגען צווישען ב.ב. און די ב. רעקעס.

מיט איין ווארט — די אינערליכע פאליטישע סיטואציע האט זיך פערשארפט, און מען רעדט שוין ווידער וועגען קאנבעקווענצען.

ב. ז.

גרויסע דעבאטע אין דרום-אפריקאנישען פארלאמענט וועגען דער אימיגראציע-קוואטע

ענערגישע אקציע פון די יודישע פארשטעהער געגען די איינוואנדערונגס-בעגרענצונגען

קאפשטאט, (יט"א).

אויף דער לעצטער זיצונג פון דרום־אפריקאנישען פארלאמענט איז געעפענט געווארען די דריטע קריאה איבער׳ן רעגירונגס־פראיעקט וועגען איינפיהרען אנ׳אימיגראציע־קוואטע פאר די אימיגראנטען, וואס קומען פון ליטע, פוילען, לעטלאנד, רוסלאנד און ארץ־ישראל. דער דאזיגער געזעץ־פראיעקט איז אריינגעטראגען געווארען אין פארלאמענט דורכ'ן אינערן־מיניסטער ד"ר דעפ. מאלאן און זעהט פאר, אז פון יעדער פון די 5 אויבען־אויסגערעכענטע לענדער זאלען אריינגעלאזט ווערען קיין דרום־אפריקא נישט מעהר ווי 50 אימיגראנטען יעהרליך.

די בעראטונגען פון פארלאמענט האבען ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס אין דער יודישער עפענטליכקייט. די גאלעריעס זענען פול געפאקט מיט בעזוכער.

דער אינערן־מיניסטער האט געהאלטען אין פארלאמענט א לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האט בעגרינדעט דעם געזעץ־פראיעקט און האט צו. אנד. ערקלערט: „דער וואקסענדער שטראם פון דער אויסלענדער — איינוואנדערונג, הויפטזעכליך פון ליטע, פוילען, לעטלאנד און רוסלאנד איז אונפראדוקטיוו און זייט די נרעסטע לענדער אויף דער וועלט האבען געשלאסען זייערע טויערן פאר דער איינוואנדערונג, איז דרום־אפריקא בעאונרוהיגט, אז זי קען פערוואנדעלט ווערען אין א מקום־מקלט פאר אונגעוואונשענע עלעמענטען.

דער מיניסטער ד"ר מאלאן האט ווייטער ערקלערט, אז די איצט־פערפליכטענדע אימיגראציע־פארשריפטען ווערען נישט אפגעהיט. די עפענטליכע מיינונג איז שטארק בעאונרוהיגט צוליב דער פערקלענערונג פון דער איינוואנדערונג פון די צפון־לענדער.

די קוואטע פון 50 אימיגראנטען יעהרליך פון געוויסע לענדער שטיצט זיך אויף דער צאהל דרום־אפריקאנישע בירגער, וואס זענען געבוירען אין די לענדער. אויב א שאטלענדער איז געבוירען געווא־ען אין ליטע, וועט ער פערעכענט צו דער ליטווישער קוואטא. דאס געזעץ־פראיעקט זעהט א בער פאר אויך א צונאב־קוואטא פון 1000 פערזאן, וואס וועט דערלויבען אריינצולאזען געזאונשענע איינוואנדערער פון די לענדער, אויף וועלכע עס בעציהט זיך די בעגרענצונג.

בעריהרענדיג די צאהלרייכע פראטעסט־רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען געווארען דורך פיל יודישע קהלות געגען דעם פראיעקטירטען קוואטא־סיסטעם און פאדערן זיך צו ריכטען ביים ערטיילען איינרייזע־ערלויבנישען נישט מיט דער לאנד־אפשטאמונג, נאר מיט די אינדיווידועלע איי־גענשאפטען פון די איינוואנדערער, האט דער מיניסטער ערקלערט, אז אזעלכע מעטאדען איז נישט געלונגען איינצופיהרען ערגעץ־נישט אויף דער וועלט, דער אימיגראנטען־אויסוואהל דורך בעאמטע האט נישט געבראכט קיין בעפרידיגענדע רעזולטאטען.

צום סוף האט דער אינערן־מיניסטער אויפגעפאדערט די יודען, ווי זאלען זארגען פאר איינהאלטען די פריינדליכע שטימונגען פון דער בעפעלקערונג, וועלכע האבען, ווי דער מיניסטער האט ערקלערט, אין אנדערע ערד־טיילען געבראכט פערניכטענדע רעזולטאטען.

נאך דער רעדע פון אינערן־מיניסטער האט זיך אנגעהויבען די דיסקוסיע איבערן פראיעקט, דער אפאזיציאנעלער פיהרער קירדזש און דער געוו. גובערנאטאר פון טראנסוואל דאפמייער האבען אונטערשטיצט דעם געזעץ־פראיעקט, הגם זיי וואלטען גערן געוואלט אויסמיידען אנ׳אונצופרידענהייט ביי דער יודישער געמיינשאפט, וואס האט אלעמאל בעטראכט גענ. סמיטס'ן און האפמייערן פאר איבערגעבענע יודישע פריינד.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט אלע יודישע פארלאמענט־דעפוטאטען מיט׳ן אויסנאהם פון מער ערנסט אפענהיימער.

דער יודישער דעפ. מאריס קענטרירוש, וועלכער געהערט צו דער לייבאר־פארטיי, האט אין זיין רעדע אפען ערקלערט, אז דער ביל איז אויסגעשפראכען געווענדעט געגען יודען. דעפ. קענטרירוש האט זיך געווענדעט צום יוסטיץ־מיניסטער, „ער זאל געבען אנ׳ערקלערונג וועגען זיין מיטיילונג מיט א חודש צוריק, אז די יודישע איינוואנדערער וועגען די איינציגע, וועלכע פאלען נישט צו לאסט די מלוכה פאנדען. דעפ. קענטרירוש האט ווייטער אויפגעוויזען, אז די יודען האבען גרויסע פערדינסטען ביי דער ענטוויקלונג פון דער קליידונגס־ שוכווארג־ און אנדערע אינדוסטריע־צווייגען אין לאנד, וואס בעשעפטיגען טויזענדער דרום־אפריקאנישע בירגער. די יודען פאסען זיך ליכט צו צו די לאנד־בעדינגונגען און זיי ווערען מעהר צוויי־שפראכיג, ווי די אנדערע טיילען פון דער איינוואנדערונג. דעפ. קענטרירוש האט ווייטער ציטירט די ווערטער פון פרעמיער־מיניסטער גענעראל הערצאג, דאס „אויב א וועלכע עס איז טייל פון דער בעפעלקערונג קען פערנעהמען דעם צווייטען ארט נאך די אפריקאנער לויט זייער בעדייטונג אין לאנד, איז דאס די יודישע געמיינשאפט".

דער צווייטער יודישער דעפוטאט שארלס ראבינסאן האט אין אנ׳איינדרוקספולער רעדע פערטיידיגט דאס רעכט פון פרייער אימיגראציע פאר יודען. די דעפוטאטען עמיל נאטאן און אלי בואירסקי, וועלכע געהערען צוזאמען מיט דעפ. ראבינסאן צו דער דרום־אפריקאנישער פארטיי, בראש פון וועלכער עס שטעהט גענעראל סמיטס, האט בעצייכענט דעם ביל אלס שאנדפלעק, פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, איז דער ביל נאך לייידענשאפטליכער דיסקוסיע אנגענומען געווארען אין דער ערשטער און צווייטער לעזונג.

איבעריגע יודען און איבעריגע ארבייט

ווי אזוי זאל מען זיי ארויסהעלפען

אין אנ׳ארטיקעל אין „פארווערטס" לייענען מיר:

מען דערצעהלט אונז וועגען אכט הונדערט טויזענד איבעריגע יודען אין פוילען. דאס מיינט, אז אין פוילען זענען פאראן אכט הונדערט טויזענד יודען, וואס נישט נאר האבען זיי גארנישט פון וואס צו לעבען, נאר זיי האבען אויך נישט קיין אויסזיכטען אויף מארגען. זיי זענען איבעריגע, קיינער דארף זיי נישט, זיי אליין אפילו דארפען זיך אויך נישט. נאר זיי קענען זיך נישט העלפען, זיי מוזען לעבען ווי לאנג זיי זענען פאראן און ממלא זיין איבעריגע.

אין רוסלאנד רופט מען אזעלכע יודען מיט דעם נאמען „דעקלאסירטע". אמאל זענען זיי גאר נישט געווען קיין איבעריגע, וואויגסטענס נישט ביי זיך. זיי זענען געווען אמאל דער בעסטער יודישער קלאס, זיי האבען געהאט דעם יחוס נישט צו זיין קיין ארבייטער. א סך פון זיי האבען אפילו געהאט דעם יחוס, אז אין זייער גאנצער משפחה, ביז גאנץ ווייטע קרובים, האט זיך נישט געפונען קיין ארבייטער. היינט אבער האלטען זיי מיט'ן גאנצען הארצען מוחל געווען אויף זייער יחוס און וואלטען זיך געפיהלט גליקליך, ווען זיי וואלטען געקענט זיין ארבייטער.

נאר מען רעדט שטענדיג וועגען די דעקלאסירטע יודען אין סאוויעט־רוסלאנד און מען פערגעסט די דעקלאסירטע יודען אין פוילען און אין אנדערע לענדער. עס איז אבער אין אלגעמיין א קליינער אונטערשיד צווישען די „איבעריגע" יודען אין פוילען און די דעקלאסירטע יודען אין סאוויעט־רוסלאנד. און דאס ווארט „איבעריגע" קלינגט א סך שרעקליכער ווי דאס ווארט „דעקלאסירטע". אין דער ווירקליכקייט זענען איצט פאראן דעקלאסירטע יודען אומעטום, זיי זענען פאראן אין רומעניען, אין ליטע און אפילו אין אמעריקא, אויב איהר ווילט. א דעקלאסירטער יוד איז אזעלכער, וואס האט פריהער בעלאנגט לויט זיין שטאנד און בעשעפטיגונג צום בורזשואזען קלאס, און היינט בעלאנגט ער צו קיין קלאס נישט. צום בורזשואזען קלאס בעלאנגט ער נישט, ווייל ער האט נישט מיט וואס צו איהם צו בעלאנגען, ווייל ער איז א ברוימלאזער קבצן. און צום ארבייטער־קלאס בעלאנגט ער נישט, ווייל ער איז קיין ארבייטער נישט. אט אזעלכע דעקלאסירטע יודען זענען איצט פאראן אומעטום, נאר אין ערגעץ נישט שטעלען זיי מיט זיך פאר אזא גרויסע צאהל ווי אין פוילען און אין רוסלאנד.

אין רוסלאנד האבען די דעקלאסירטע יודען כאטש א שטיקעל טרייסט, אז זיי זענען נישט די איינציגע דעקלאסירטע. אין דער ווירקליכקייט זענען דעקלאסירטע רוסען פאראן מעהר ווי דעקלאסירטע יודען. ס'זענען דאך אויך אמאל געווען רוסישע הענדלער און קרעמער און ס'איז דאך אויך אמאל געווען א רוסישע בורזשואזיע. נישט מעהר, מיר קימערען זיך נישט וועגען די דעקלאסירטע גוים אין סאוויעט־רוסלאנד, מיר קימערען זיך בלויז וועגען די דעקלאסירטע יודען און מאנכע האבען דעריבער דעם איינדרוק, אז בלויז יודען זענען דעקלאסירטע אין רוסלאנד.

אין פוילען, אין רומעניען און אין ליטע איז עס אבער אנדערש. די הויפט־דעקלאסירטע זענען דארטען יודען. עס זענען הויפטזעכליך ארויסגעשטויסען געווארען פון עקאנאמישען לעבען די יודישע הענדלער, די יודישע קרעמער און די יודישע ווינד־מענשען. וואס איז שייך צו ווינד־מענשען, האבען די גוים איבערהויפט נישט געהאט אזא מין בעשעפעניש, און קרעמער און הענדלער, א חוץ וואס יודען האבען זיי געהאט אויף זייער חלק פונפערגלייכליך מעהר, ווי אלע אנדערע, זענען זיי אויך געווען די ערשטע געטראפען צו ווערען פון דער נייער ווירטשאפטליכער פאליטיק אין די דערמאנטע לענדער. מען קען דאך נישט ענדערען דעם פאקט, אז די ווירטשאפטליכע פאליטיק, די פאליטיק אין אלגעמיין הערט געמאכט פון די מערהייט פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג און עס איז שווער צו דערווארטען, אז זיי זאלען האבען אין זינען די אינטערעסען פון די יודישע קרעמער און הענדלער.

די הויפט־צרה ליגט אין דעם, וואס יודען דארפען זיך בעקלאגען אויף א ווירטשאפטליכע פאליטיק, וואס איז אין איהר יסוד דורכאויס פראגרעסיוו. איך מיין דא די קאאפעראטיווע אונטערנעהמונגען, וועלכע האבען זיך אזוי שטארק ענטוויקעלט אין פוילען און ענטוויקלען זיך אויך איצט אין רומעניען.

עס מעג זיין אמת, אז אין די קאאפעראטיווען אין פוילען, ליטא, לאטוויא, רומעניען, איז אויך פאראן א געוויסער אנטיסעמיטישער אונטערטאן, אבער קיינער קען דאך נישט אפלייקענען, אז קאאפעראטיוון זענען א פראגרעסיווערע ווירטשאפטליכע פארם, ווי פריוואטע קרעמלעך, ווען אפילו די קרעמלעך זענען די יודישע.

און ווייל די קאאפעראטיוון זענען א פראגרעסיווע פארם פון ווירטשאפט, מוזען זיי זיך וואס ווייטער אלץ מעהר ענטוויקלען און דעקלאסירען נאך מעהר יודען, אדער זיי מאכען פאר „איבעריגע".

נאר דא וויל איך פרעגען, ווארום רעדט מען בלויז וועגען די „איבעריגע" יודען אין פוילען, וואס זענען ארויסגעשטויסען געווארען פון ווירטשאפטליכען לעבען דורך די קאאפעראטיוון און נישט וועגען די איבעריגע יודישע ארבייטער, וואס קענען קיין ארבייט נישט קריגען?

עס איז אמת, אז אין פוילען זענען פאראן נישט בלויז יודישע ארבייטער, וועלכע זענען איבעריג, נאר אויך גוי'שע, אבער עס איז דאך א פאקט, אז לויט דער פראפארציע זענען דאך פאראן מעהר יודישע ארבייטער, וואס זענען איבעריג. און ווען נישט נאר יודישער האנדעל, נאר אויך יודישע ארבייט איז איבעריג אין פוילען, סא אויף וואס פאר א וועג קען מען העלפען די דעקלאסירטע יודען אין פוילען? וואס וועט דען העלפען ווען מען וועט זיי מאכען פאר ארבייטער, ווען אויך ארבייטער זענען איצט פאראן איבעריגע אין פוילען!

איך האב געשטעלט די פראגע, כדי ארויסצוברענגען דעם פונקט, וואס מען פערגעסט אפט צו דערמאנען וועגען דער הילפס־ארבייט אין פוילען. איך גלויב, אז די הויפט־געוויכט דארף געלעגט ווערען אויף שאפען יודישע ארבייטס־פלעצער אין פוילען. איך ווייס, אז דער „ארט" האט עס אין זיין פראגראם, ער דארף אבער וועגען דעם מעהר שרייבען און רעדען. איך וואלט זאגען, אז די הויפט פראגע וועגען דער הילפס ארבייט אין פוילען דארף זיין ווי אזוי צו העלפען יודישע ארבייט. ווארום ווען מען מאכט שוין דעם דעקלאסירטען יודען פאר אנ׳ארבייטער, דארף מען ערשט זעהען איהם צו העלפען וואס צו כזן מיט זיין ארבייט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

17 מאנטאג
יט שבט תר"צ

פעברואר
זון־אויפגאנג 6 58
זון־אונטערגאנג 4 43

הילף־אקציע פון בירגער־קאמיטעט

ווער ס'האט רעכט צו געניסען פון דער שטיצע. — די רעגיסטראציע הויבט זיך אן היינט, מאנטאג

דער בירגער־קאמיטעט צו העלפען די אָרימסטע פון אונזער שטאָט טיילט מיט, אַז אונטערשטיצונג קענען בעקומען אַלע די, וועלכע וואוינען אין לאָדז נישט ווייניגער ווי אַ יאָהר, זענען רעגיסטרירט אין אַרבייט־פערמיטלונגס־אַמט און בעזיצען לעגיטימאַציעס מיט קאָנטראָל־שטעמפלען פון יאַנואַר און פעברואַר און בעזיצען נישט קיין שום פערמעגען, אָדער אַנדערע הכנסות, בעקומען נישט קיין אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען־פאָנד, נישט פון דער שנעל הילף פונ'ם מאַגיסטראַט, נישט פון דער „אַפּיקע ספּאָלעטשנע", נישט קיין אינוואַלידען רענטע אָדער אונטערשטיצונג פון דער קראַנקען־קאַסע.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען:

1) פאַר פערזאָנען, וואָס פערמאָגען לעגיטימאַציעס פון ערשטער אָפּטיילונג פון פ. או. פ. פ. (מאַטעיקאַ 3—5) אין העלענאָוו, אַריינגאַנג פון דער גאַס נעבען זייגער.

2) פאַר פערזאָנען, וועלכע האָבען לעגיטימאַציעס פון דער צווייטער אָפּטיילונג פון פ.או.פ.פ. (לאַמזשינסקאַ 20—22) אויף זשגאָוסקאַ 26—28 אין סטאַליאַראָוס פאַבריק.

צו דער רעגיסטראַציע דאַרף מען מיטברענגען: אַ פערזענליכען דאָקומענט, די לעגיטימאַציע פון פ.או.פ.פ. מיט קאָנטראָל־שטעמפעל פאַר יאַנואַר און פעברואַר, אַ בעשייניגונג פונ'ם הויז־ווירט וועגען פאַמיליען און מאַטעריעלען בעשטאַנד פון דעם אינטערעסאַנט, די אונטערשריפט פון הויז־בעל־הבית אָדער זשאַנדאַרע דאַרף בעשטעטיגט ווערען אין דעם ענטשפּרעכענדען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט. פאַר פאַלשע מיטטיילונגען וועט מען גערימטליך פערפאָלגט ווערען.

פון דער הילף זאָגען אויסגעשלאָסען קאַליקעס, וועלכע געפינען זיך אונטער'ן שוץ פונ'ם מאַגיסטראַט.

די רעגיסטראַציע הויבט זיך אָן שוין היינט, מאָנטאַג, דעם 17 ד. ח. און ווערט אַדורכגעפיהרט אויף פאָלגענדען שטייגער:

היינט מאָנטאַג, ד. 17 פעברואַר אויף די בוכשטאַבען

A B C D E

דינסטאָג, דעם 18 פעברואַר

F G H I J

מיטוואָך, דעם 19 פעברואַר

K L Ł

דאָנערשטאָג, דעם 20 פעברואַר

M N O

פרייטאָג, דעם 21 פעברואַר

P R S

שבת, דעם 22 פעברואַר

T U W

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען פון 8 אין דער פריה ביז 2 בייטאָג.

די נאָרמעס פון די אונטערשטיצונגען זענען פאָלגענדע:

אַן'איינזאַמער בעקומט 20 זל. אַ חודש, מיט אַ פאַמיליע פון 2 פערזאָן 30 זל., פון 3—4 פערזאָן — 40 זל., פון 5—6 פערזאָן 60 זל. און מעהר ווי 6 פערזאָן 70 זל.

בוי־קרעדיטען

און די יודישע געזעלשאַפט

די בוי־בעוועגונג איז איינער פון די הויפּט־נערווען אין אַלגעמיינעם ווירטשאַפטליכען לעבען. נישט נאָר וואָס זי דאַרף לינדערען די שרעקליכע דירות־נויט, נאָר זי דאַרף אויך בעשעפטיגען צעהנער טויזענטער אַרבייטער און האַנדווערקער, וועלכע וואָלטען אַ נייע חיות אַריינגעבראַכט אין אונזער פערקריפּעלטער ווירטשאַפט.

אין די רעגירונגס קרייזען גיט מען זיך אָפּ חשבון דערפון, פון צייט צו צייט שווימען אויף פּראָיעקטען וועגען שאַפען גרעסערע פאָנדען אויף בוי־צוועקען. צווישען אַנדערע ווערט געפּלאַנעוועט צו בענוצען זיך מיט די געלדער פון די צוואַנגס־פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען, שאַפען אַ ספּעציעלען שטייער־פאָנד פון וואוינונגען, הלוואות פון אויסלאַנד א. א. וו.

איינס איז זיכער, די רעגירונגס־ספערען בעשעפטיגען זיך שטאַרק מיט דעם בוי־פּראָבלעם און עפּעס וואָס וועט אַרויסשפּרינגען. ביים ערשטען שריט צו לעשען דעם קריזיס וועט מען מוזען לאָזען אין גאַנג די בוי־בעוועגונג.

די יודישע געזעלשאַפט קוקט זיך גלייכגילטיג צו צו די אַלע פּראָיעקטען, ווי זי וואָלט לחלוטין קיין שייכות נישט געהאַט צו זיי. דער רוב פאָנדען ווערען דאָך פערנוצט אויף מלוכה'שע הייזער פאַר בעאַמטע, וואו יודען זענען לגמרי נישט פערטרעטען, בלייבען נאָר די מצומצומדיגע קרעדיטען פאַר בוי־קאָאָפּעראַציע, פרעגט זיך, וואָס טוט די יודישע געזעלשאַפט, כדי אויך צו געניסען פון די דאָזיגע געלדער?

אַלע קרייזען פון דער בעפעלקערונג סיי אַרבייטער, וועלכע בויען אויס גאַנצע קוואַרטאַלען (ביי אונז אין שטאָט „פּאָדלעשיצע") סיי פאַבריקאַנטען (כידוע איז פּראָיעקטירט אַ געזעץ, וועלכער וועט צווינגען די פאַבריקאַנטען, וואָס בעשעפטיגען 500 אַרבייטער, צו בויען פאַר זיי וואוינונגען, אַזאַ וואוינונגס־קאָלאָניע האָבען די פאַבריקאַנטען שוין אויסגעבויט אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות אין קאַראָלעוו, ביי לאָדז), אָפּגערעדט פון האַנדווערקער מיט זייערע קאָאָפּעראַטיווע וואוינונגס און ווירטשאַפטליכע בנינים, גרייטען זיך צו געניסען פון די פּראָיעקטירטע מלוכה'שע פאָנדען, די געלדער פאַלען דאָך סתם נישט אַריין, עס מוזען דאָך פריהער אָרגאַניזירט ווערען קאָאָפּעראַטיווען, געקויפט ווערען פּלעצער און טיילווייז פערמויערט ווערען, כדי צו קענען געניסען פון די קרעדיטען.

די יודישע געזעלשאַפט איז דאָך היינט צו טאָג אָרגאַניזירט: אי דער אַרבייטער, אי דער האַנדווערקער, אָדער סוחר אַלע האָבען דאָך זייערע אָרגאַניזאַציעס. וואָס טוען די אַלע אָנפיהרער פאַר דער דאָזיגער זאַך? וואָלטען דאָך דערביי אויך געקענט בעשעפטיגט ווערען אַ רייה יודישע פאַכען ווי טישלער, שלאָסער, גלעזער, מאָלער א. א. און דערמיט אויך שטילען טיילווייז דעם יודישען קריזיס, דערצו מוזען נאָר גענומען ווערען אין בעטראַכט די אַמעריקאַניש־יודישע געזעלשאַפטען אויפ'ן ערשטען אָרט פונדיישאָן, וועלכע שטיצען אַזעלכע אונטערנעמונגען. ערשט מיט איינינע וואָכען צוריק איז געווען אַ זיצונג פון דירעקטאָריאַט פון פונדיישאָן אין בערלין, וואָס האָט בעשטימט אַ גרעסערע סומע דאָלאַרען פאַר קאָאָפּעראַציע אין פּוילען.

די יודישע געזעלשאַפטען טאָרען נישט דורכלאָזען די געלעגענהייט. עס מוזען אָרגאַניזירט ווערען וואוינונגס־קאָאָפּעראַטיווען, כדי אויך די יודישע בעפעלקערונג זאָל קענען געניסען פון די אַלע פּראָיעקטירטע פאָנדען.

מאַרק פיין, אַרכיטעקט

מ'דאַרף שאַפען אַ געזעלשאַפטליכען באַזיס פאַר דער יודישער אַגענץ

געשפּרעך פון „נייעם פאָלקסבלאַט" מיט דר. זילבערט, דעלעגאַט פון דער יוד. אַגענץ אין דייטשלאַנד

אין לאָדז ווײלט איצט ד"ר זילבערט פון בערלין. ער איז געקומען אין אויפטראַג פון דער בערלינער גרופּע פון דער יודישער אַגענץ.

ד"ר זילבערט האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע און איז אין אַ געשפּרעך מיט אונזערע מיטאַרבייטער אויפגעקלערט, אין וואָס עס בעשטעהט זיין מיסיע און ווי אַזוי ער רעכענט זי דאָ צו פערווירקליכען.

אין דייטשלאַנד — דערצעהלט ד"ר זילבערט — איז פערהאַן אַ גרויסע גרופּע מענשען, אָנהענגער פון דער יודישער אַגענץ, נישט ציוניסטען, וואָס פערנעהמען זיך מיט'ן פּראָבלעם פונ'ם יודישען אויפבוי־ווערק אין א"י. ווען פּראָפ. וויצמאַן א. אַנד. האָבען זיך אַרומגעטראַגען מיט'ן פּלאַן צו פערברייטערען די יודישע אַגענץ און צוציהען נייע עלעמענטען צום א"י־אויפבוי, האָבען זיי געהאַט אין זינען נישט נאָר יחידים, נאָר גאַנצע געזעלשאַפטליכע גרופּען. און ס'זענען טאַקע פערהאַן גרופּען, וועלכע האָבען אַן'אינטערעס פאַר'ן אויפבוי פון א"י, זיי זענען אָבער נישט קיין פּאָליטישע ציוניסטען. אַט די דאָזיגע גרופּען דאַרפען עס זיין פערטראַטען אין דער יודישער אַגענץ דורך זייערע פערטרעטער; אַנדערש געזאָגט, די מיטגלידער פון דער יודישער אַגענץ זענען פערטרעטער פון אַ געוויסער געזעלשאַפטליכקייט. אין דייטשלאַנד צ. ב. דערגרייכט די צאָהל פון די דאָזיגע מענשען — 4000 און פערשידענע פראַגען, וואָס ווערען ערלעדיגט דורך דער יודישער אַגענץ, ווערען ברייט אַרומגערעדט אין די דאָזיגע קרייזען, און אַז ווען דירעקטאָר אָסקאַר וואַסערמאַן טרעט אויף, און אין אַ וועלכען ס'איז נישט ענין, האָט ער הינטער זיך אַ געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציע, אויף וועלכער ער קען זיך שטיצען.

בכלל גענומען ווערען אַלע אונטערנעהמונגען פון קרן־היסוד אין דייטשלאַנד געפיהרט דורך די ציוניסטען און נישט ציוניסטען. די לעצטע זענען פערטראָטען נישט ווייניגער, ווי מיט 50 פּראָצ. און אָפט אפילו מעהר. אין פּרעזידיום פון דייטשען קרן־היסוד צ. ב. געפינען זיך 2 „נישט־ציוניסטען" (דירעקטאָר אָסקאַר וואַסערמאַן, הר' לאַנדאַ) און איין ציוניסט — קורט בלומענפעלד.

אין פּוילען איז אַזאַ באַזיס פון דער יודישער אַגענץ נאָך נישטאָ. דער צוזאַמענשטעל און די אָנפיהרונג פון „קרן היסוד" האָט זיך כמעט נישט געענדערט — ס'זענען נישט צוגעצויגען געוואָרען קיין נייע עלעמענטען. בכלל גענומען איז זעהר ווייניג אויסגענוצט געוואָרען די אינטעליגענץ. און דער אָנפיהרונג פעהלען זיי לחלוטין, און קיין שום אינסטיטוציע זענען נישט פערטראָטען די ציוניסטען מיט די נישט־ציוניסטען. בלויז און צוויי הומאַניטאַרע אָרגאַניזאַציעס פיהרען זיי אַ געמיינזאַמע אַרבייט — „בני־ברית"־לאָזשע און „וו.ז.י.א."

די ערשטע אויפגאַבע, וואָס כ'האָב זיך אָנגעזעצט דאָ אין לאָדז — זאָגט ווייטער ד"ר זילבערט — איז צו שאַפען דעם אָנהויב פון אַזאַ ראַיאָנער געזעלשאַפטליכקייט אין די קרייזען פון די אָנהענגער פון דער יודישער אַגענץ. אין לאָדז זענען פערהאַן ביז 1000 יודישע אַרבאָקאַטען, דאָקטוירים, אינזשינערען א. אז. וו., וואָס דער גרעסטער טייל פון זיי קען צוגעצויגען ווערען צו דער אַרבייט פאַר א"י. די יודישע אַגענץ און איהר פינאַנציעלער אַפּאַראַט דער „קרן היסוד" בעגרענעצען זיך נישט מיט די געלד־זאַמלונגען, דאָס איז נישט אַלץ. די ערשטע אויפגאַבע איז צו פּראַאינטערעסירען, וואָס אַ גרעסערע קרייז מיט די פּראָבלעמען פון א"י, און קאָנסעקווענץ קומט נאַטירליך די שטיצע פון קרן היסוד, אָבער וויכטיגער פון דעם איז די פּראַאינטערעסירונג פון וואָס ברייטערע מענשען קרייזען מיט די אויפבוי־פּראָבלעמען פון א"י.

ד"ר זילבערט האָט דאָ דערצעהלט זעהר אינטערעסאַנטע עפּיזאָדען וועגען דעם, ווי אַזוי מענשען, וואָס זענען געשטאַנען זעהר ווייט פון יודישע ענינים און בפרט פון ענינים, וואָס זענען נוגע דעם א"י־אויפבוי, זענען פּראַאינטערעסירט געוואָרען דורך דער יודישער אַגענץ און אַריינגעצויגען געוואָרען אין קרייז פון איהר טעטיגקייט.

ד"ר זילבערט וועט (אויך מיטהעלפען דעם בעקאַנטער קרן־היסוד־טוער ד"ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין און זיין אַקציע פאַר'ן ק. ה.

נייער פּראָיעקט צו פערקלענערען דעם אומזאַץ־שטייער

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די רעגירונג אַריינגעטראָגען אין סיים דעם צוגעזאָגטען געזעץ־פּראָיעקט וועגען רעפאָרמירען דעם אומזאַץ־שטייער.

דער געזעץ־פּראָיעקט לעגט פאָר:

איינצופיהרען פון דעם 1־טען אַפּריל 1930, אַ האַלב פּראָצענט פונ'ם אומזאַץ פאַר'ן הורט־האַנדעל, וואָס פיהרט נאָרמאַלע האַנדעלס־ביכער (ביים הייניגען טאָג צאָהלט דער הורט־האַנדעל 1 פּראָצ. פון אומזאַץ), ווי אויך פאַר'ן אומזאַץ פון מלוכה'שע און קאָמונאַלע ליפערונגען, אויב די אונטערנעהמונגען, וואָס פיהרען אויס די דאָזיגע ליפערונגען פיהרען האַנדעלס־ביכער.

איינצופיהרען פון דעם 1. אַפּריל 1931, איינס פּראָצענט פון אומזאַץ פאַר'ן דעטייל־האַנדעל, ווי אויך פאַר די איבריגע האַנדעלס־אונטערנעהמונגען, אפילו אין הורט, אויב עס ווערען נישט געפיהרט קיין האַנדעלס־ביכער. (ביים הייניגען טאָג ווערט גענומען פון דעטייל־האַנדעל צוויי פּראָצענט).

ווייטער פּראָיעקטירט האָט רעגירונגס־געזעץ צו בעפרייען פונ'ם אומזאַץ־שטייער פון דעם 1. אַפּריל 1930 אָן, די טראַנזאַקציעס, פון קויף און פערקויף, מיט אַלערליי קאַרטען תבואות און פלייש, וואָס ווערען געמאַכט אויף די לאַנדעס־בערזען און האָבען דערויף די נויטיגע צייכנישען.

פון דעם 1. אַפּריל 1930 אָן, זאָל אויך פערקלענערט ווערען דער אומזאַץ־שטייער ביז איינס פּראָצענט פון איניגע פאַבריק־טראַנזאַקציעס, ווי: פּראָוויזיעס, קאַמיס־בעלוינונגען און פּראָצענטער.

אַ חוץ דעם ווערט געפּלאַנט איינצופיהרען אַן אַנדער־גרופּירענעם אויסגלייכונגס־שטייער פאַר די פאַבריקאַנטען און האַלב־פאַבריקאַטען, וואָס ווערען אימפּאָרטירט פון אויסלאַנד אויף איבערצואַרבייטען דאָ (דאָס איז אַ נייער שטייער פון וועלכען די רעגירונג האָפט צו בעקומען נייע 15 מיליאָן זלאָטים).

אַ חוץ דעם, זעהט פאָר דער פּראָיעקט אַ רייהע הנחות פאַר'ן אומזאַץ מיט'ן עקספּאָרט פון לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען.

עס ווערט אויך געפּלאַנט צו נעהמען אומזאַץ־שטייער פון קאָמיסיאָנערען און פערמיטלער, וואָס אַרבייטען אויפ'ן חשבון פון פּערזאָנען, אָדער פירמעס, וואָס צאָהלען נישט דעם אומזאַץ־שטייער פון פּוילען אומזאַץ ווי אויך נישט פון פּראָוויזיע.

פון דער דאָזיגער פערקלענערונג וועט דער מלוכה־אוצר קענען האָבען ווייניגער אין בודזשעט־יאָהר 1930/31 אַנערך 33 מיליאָן זלאָטעס, דערפאַר אָבער וועט זי האָבען פונ'ם אויסגלייכונגס־שטייער 15 מיליאָן. אין יאָהר 1931/32 וועט די פערקלענערונג פונ'ם אומזאַץ־שטייער ברענגען דערצו, אַז דער מלוכה־אוצר וועט האָבען ווייניגער 75 מיליאָן זל. (ווייניגער 90 אָבער דערפאַר 15 מיליאָן פונ'ם אויסגלייכונגס־שטייער).

קויהלען־שטיצע ביי דער קהלה

(—) היינט איז דער לעצטער טאָג, ווען מען קען זיך פערשרייבען אויף די קויהלען־אונטערשטיצונגען פון דער יודישער קהלה. די איינשרייבונגען קומען פאָר אין די ראַיאָנען פון די אַפּטייקען פון האַלב 8 ביז 10 אָוונד.

דער קהלה־בודזשעט

(—) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פינאַנץ און בודזשעט־קאָמיסיע ביי דער קהלה. דער קהלה־בודזשעט איז דורך דער קאָמיסיע אָנגענומען געוואָרען אין דער דריטער לייענונג.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
איינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען.
דורכשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אָן אין דער פריה פון 3—5 נאָכמיטאָג

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
פּרעמנאַציע פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

לאָדזער קאַמעראַל־טעאַטער „אַרט"
פּריהער ענגל. זאַל, אל. 1. מאַי 2
קינסטל. ליט. מ. בראָדערזאָן, דיר. י. מטרונאָוויטש, קאַס. ה. בייגלמאַן
קאָמפּאָזיטאָר: נתן רייכענבערג.
היינט, מאָנטאַג, 9.30 אָוונט צום 43 טן מאָל אַ פּאָפּול. פאָרשטעלונג צו ביליגע פּרייזען פון 1 ביז 3 זל.
ס'ווערט געשפּילט: „חי־געלעבט" \ 18 שלאַגער 18 נומערן
בילעט צו בעקומען יעדען טאָג ביי דער קאַסע פון טעאַטער פון 11—1 מיטאָג און פון 5 נאָכמ.

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונד.

פון געריכט

פערמשפט תאלצמאנ'ען אויף 8 יאהר טורמע

אין פריינטאג-נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר מיטגעטיילט וועגען אנהויב פון פראצעס געגען יעקב שלמה האלצמאן פון אלעקסאנדער, מיטגליד פון דער באנדע פון די „הערשער פון דער גאס", וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין ערמארדען דעם קאנסטאנטינער איינוואוינער מרדכי קאלניעז.

דאס געריכט האט פערמשפט האלצמאנ'ען אויף 8 יאהר שווערע טורמע.

אפעריסטען

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז-געריכט זענען געזעסען: דער 38-יעהריגער מיקאלאי סארדינקאוו, 22-יעהריגער פראנצישעק וואלסקי, 44-יעהריגער פראנציצעק לאגאווסקי און 48-יעהריגען יוזעף סאמאק – בעשולדיגט אין אויסנארען אויף אנ'אפעריסטישען אופן 1400 זל. פון מיכאל פירקא.

מיכאל פירקא איז געקומען מיט א פאר חדשים צוריק קיין לאדז און אנגעהויבען זוכען א פאסטען אלס וועכטער פון א הויז. די אויבענדערמאנטע בעשולדיגטע האבען זיך אונטערגעזוכט מען איהם אויסציזוכען אזא פאסטען און ארויסגענארט ביי איהם 1400 זל.

דאס געריכט האט פערמשפט אלע 4 בעשולדיגטע צו 1 יאהר טורמע יעדען.

פון „בר-כוכבא"

די טעג איז פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער נייער פערוואלטונג פונ'ם יודישען טורן- און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא".

ה' אברהם קאן האט מכח ם געווען אנצונעמען דעם אמט אלס פרעזעס, בתנאי, אז די הויפט-ארבייט זאלען אויספיהרען די וויצע-פרעזעסען אויף וואס אלע האבען איינגעשטימט.

עס ווערען דאן געוועהלט אלס וויצע פרעזעסען: י. גהאווע, שטיינשניידער און ד"ר גאטליב, עהרען-סעקרעטער – וואלף, פערטרעטער – קאפראווסקי. באלעבאס – צווילינג, פערטרעטער – באסילעוו.

צו דער פערוואלטונג געהערען אויך די ה"ה: באמאלינסקי, לובאשיצקי, זיידע, סעגאל, שטראיים און רעד. י. אוגער. קאנדידאטען: ד"ר לעאן קאן, ישראל ראזענבערג און א. אקסענבערג.

רעווידיר-קאמיסיע: מ. קארא, איגנאץ טאפלאוויץ און מ. צוקערמאן. קאנדידאטען: יוליאן טאפלאוויץ און פ. לעווי. עהרען-געריכט: אדוואקאט מ. שמילאוויטש, ס. טאוו און ל. קארפאווסקי.

עהרען-דאקטוירים: ד"ר ד. ראוויטש, ד"ר ד. פריד און ד"ר ל. קאן.

זעלבסטמארד צוליב נויט

(2) אויף סלאוויאנסקא 14 איז נעכטען בעגאנגען זעלבסטמארד די 26-יעהריגע העלענא מאנקאווסקא פון פאדגורנא 16. די פאגאטאוויע האט די זעלבסטמערדערין אין א שטערבליכען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל. מאנקאווסקא איז געווען ביי איהר בעקאנטען מיעטשיסלאוו מאיטשיק אויף א פערוויילונג און דארט בעגאנגען זעלבסטמארד. די סיבה איז נויט.

צי דארף מען ארופנעמען די אנטענע
ווען דער ראדיא-אפאראט איז קאליע?

(2) די קאמיסיע, וואס קאנטראלירט די ראדיא אפאראטען האט פעסטגעשטעלט, אז ביי א געוויסען ראדיא-אמאטאר איז דער אפאראט קאליע און איז נישט טעטיג אבער די אנטענע איז פון דאך נישט בעזייטיגט געווארען.

מ'האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און צוגעצויגען דעם ראדיא-אינהאבער צו פעראנטווארטליכקייט לויט'ן ארט. 29 פון סטאטוט פון 3 יוני 1924 וועגען פאסט, טעלעגראף און טעלעפאן. לויט'ן דאזיגען ארטיקעל דראהט א שטראף ביז 6 חדשים טורמע און ביז 5.000 זל.

אין שטעטישען געריכט איז איצט פארגעקומען דער פראצעס. דער פערטיידיגער האט אנגעוויזען, אז דער ראדיא-אינהאבער האט בשעתו געמאלדען דעם ראדיא אפגעמער, געצאהלט א לענגערע צייט פאר'ן בענוצען דעם ראדיא און ווען דער אפאראט איז קאליע געווארען, האט ער דעם אפאראט אויסגעמאלדען.

דער שטראף-ארט קעל זעהט פאר א שטראף פאר נישט אויספיהרען איינע פון די אויסגערעכנעטע פליכטען. זיי זענען אבער אלע אויסגעפיהרט געווארען.

דאס געריכט האט דעם אנגעקלאגטען פריי-געשפראכען.

דער נעכטיגער אוונט אין פילהארמאניע
פונ'ם פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ארגאניזאציע „אגודת ישראל"

נעכטען אין אוונט איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א רעפעראט פון פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער אגודת-ישראל-ארגאניזאציע ה' יעקב ראזענהיים. צום רעפעראט איז געקומען א זעהר גרויסער עולם און דער זאל און די גאלעריע, וועלכע איז געווען רעזערווירט פאר פרויען, זענען געווען איבערפולט. דעם פארזיץ האט געפיהרט ראטמאן מינצבערג, וועלכער האט דעם געסט בעגריסט אין נאמען פון דער יודישער קהלה אין לאדז. נאכדעם האט בעגריסט דעם גאסט ה' י. בערלינער און גוטער אין נאמען פון צא"י, ראטמאן ליבערמאן אין נאמען פון דער אגודה און ראטמאן בילויער אין נאמען פון פא.י. אין דער גאסט האט געהאלטען זיין רעפעראט אויף דער טעמע „די פאליטיק פון דער אלוועלטליכער אגודת ישראל ארגאניזאציע". דעם אינהאלט פון רעפעראט וועלען מיר איבערגעבען — מארגען.

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון דער קרעדיט-באנק פאר הויזבעזיצער (פיעטריק. 39)

(—) פערגאנגענעם שבת אין אוונט איז אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פארגעקומען די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון דער קרעדיט-באנק פון די הויז-בעזיצער פעטריקאווער 39. דעם פארזיץ האט געפיהרט ה' מאקס שענוויץ און אלס בייזיצענדע זענען געווען די ה"ה: ליפנאווסקי, בערנארסקי, לעוויצקי, גראס און סמילעק.

דער בעריכטס-יאהר האט זיך פערענדיגט מיט א ריינעם ריוח פון 11,703 זל. מיט 93 גראשען, וועלכער איז פערטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן: 1000 זל פערגיטיגונג פאר'ן פערסאנאל, 6390 זל. אין רעזערוו-פאנד און 3610 זל. אויף א ספעציעלע עזערוו-פאנד; 703 זל. זענען איבערגעשריבען געווארען אויפ'ן חשבון פון ריוח אויפ'ן קומענדיגען יאהר.

די באנק צעהלט איצט 235 מיטגלידער מיט א פארקאפיטאל פון 75 טויזענד זלאטעס.

די מיטגלידער פון ראט, וועלכ עזענען דורך א גורל ארויסגעטראטען זענען ווידער געוועהלט געווארען. א חוץ זיי זענען נאך געוועהלט געווארען די ה"ה גראסליט, ד"ר ראבינאוויטש, ח. ל. ליפגאווסקי, דירעקטאר נייפעלד און כ. יעהאוואלימסקי.

פריהער — „ברענענדיגע ליבע"
דערנאך — פעררעט, און צום סוף — גנבה

(—) פריהער זענען געווען בלויז — צוויי: ער און זי — יוזעף קילאן און זיין פרוי, קארא-לינא. טעג און נעכט האבען זיי פערבראכט צוזאמען און האבען זיך געקוויקט פון נחת, ווי אלע יונגע פארלעך אינ'ם ערשטען האניג חודש. ער האט איהר געשוואוירען טריע ליבע. און זי, די יונגע נ יווב האט איהם געגלייבט...

אבער, ווי אלץ אויף דער וועלט, איז אויך דער האניג-חודש שנעל פערביינגעלאפען. און יוזעף האט אנגעהויבען קעלטער צו ווערען. עפיס דורך א ציפאל צי ווייל ס'איז איהם לאנ וויילינ געווארען, האט ער פערפיהרט א פלירט מיט פיל. יאנינא קארוס, און אזוי-ווי יאנינא האט עס געמיינ מיט אנ'אכת האט זי שוין יוזעפק'ן נישט אפגעלאזט, אזוי, אז יוזעפק האט ווילענדיג נישט ווילענדיג אנגעהויבען פערנאכלעסיגען זיין פרוי.

קאראלינא האט זיך גארנישט געקענט פארשטעלען, אז דאס זאל אזוי זיין. און זי וואלט אליין קיינמאל נישט געפאלען אויף דעם געדאנק, אז איהר מאן איז איהר אונטריי געווארען. ווען נישט איהרע גוטע שכנים, וואס האבען איהר די אויגען געעפענט.

האט קאראלינא זיך אזוי אויפגערעגט, אז יוזעפק האט באין ברירה געמוזט פערלאזען די וואוינונג פון זיין פרוי.

אזוי-ווי אבער וואוינען ערגיץ דארף מען דאך, האט ער זיך איבערגעצויגען צו פרל. יאנינא, וואו ער האט בעקענט אונגעשטערט פלירטעווען, וויפיל זיין הארץ האט זיך געגלוסט.

פון צייט צו צייט האט זיך יוזעפק'ן אבער „פערבענקט" נאך זיין פרוי, און פלעגט איהר בעזוכען אין איהר וואוינונג.

נעכטען האט ער אויך געמאכט אזא בעזוך. אבער דאס מאל, ווי'סענדיג פון פריהער אויס, אז ער וועט זיין פרוי נישט טרעפען אינדערהיים, איז ער געקומען נישט אליין. נאר אין דער בעגלייטונג פון זיין במקום-פרוי. פרל. יאנינא.

די „געסט" האבען זיך לייכט אריינגעריבען אין דער וואוינונג, ווייסענדיג, וואו, וואס ס'ליגט און מ'האט שנעל אויסגעלעדיגט די וואוינונג, צונעהמענדיג קליידער און ווערט-זאכען אויף א פאר טויזענד זל.

די געליטענע האט וועגען דעם פאל געמאלדען אין פאליציי, וועלכע האט פארגענומען אנ'אויספארשונג. די גע'גנב'עטע זאכען האט מען געפונען ביי א פאסער אין אויאזד, און מ'האט זיי אפגעגעבען דער געליטענער.

יוזעפק און יאנינא ווערען דערווייל געזוכט דורך דער פאליציי.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאוולאווסקי, פיעטריקאווער 307; האמבורג, גלובנא 50; גלובאווסקי, נארוטאוויטש 4; סיטקעוויטש, קאפערניק 26; כארעמוא, פאמארסקא 10; פאטאס, פל. קאשטשעלני 10.

א האמער פליהט
און פערוואונדעט פערבייגעהער

(וו) אויף נאוואמיעסקא 6 איז שלום גאלדשטיין, אדורכגעהענדיג דעם הויף, פערוואונדעט געווארען מיט א האמער, וועלכער איז אראפגעפאלען פון א פענסטער פון 2. שטאק. די ערשטע הילף האט דעם פערוואונדעטען ערטייל די ערשטע הילף און אין א שווערען צושטאנד איהם איבערגעלאזט אינדערהיים.

ארום דעם בעזוך פון ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין אין לאדז

דער היגער „קרן היסוד" קאמיטעט מאכט ענערגישע הכנות צום בעזוך פון בעריהמטען ציוניסטישען עסקן, דעם מיטגליד פון אקציאנס-קאמיטעט און פון ראט פון דער יודישער אגענץ, ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין, וועלכער קומט אי די נאהנטסטע טעג קיין לאדז.

דאס דירעקטאריום פון קה"י האט אפגעהאלטען א ספעציעלע זיצונג, אויף וועלכער עס איז ארומגערעדט געווארען דאס פראגראם פאר דער צייט פונ'ם אויפענטהאלט פון ד"ר א. גאלדשטיין אין אונזער שטאט.

זונטאג, דעם 23 ה. ח. וועט ה' ד"ר א. גאלדשטיין ארויסטרעטען מיט אנ'עפענטליכען רעפעראט אין פילהארמאניע-זאל א. ד. ט.: „דאס לעבען פון די יודען אין די עקאנאמישע לענדער.

דער וועלט-בעריהמטער חזן קווארטין קומט קיין לאדז

דער חזן קווארטין קומט קיין לאדז נאך א קאלאסאלען ערפאלג פון זיין וועלט-טורנע. זיין לעצטער קאנצערט אין דער בערלינער פילהארמאניע איז ארויך מיט א גראנדיעזען ערפאלג. די גאנצע דייטשע פרעסע לויבט זייער קווארטינען. דאס „בערלינער טאגעבלאט" די „ב.צ." און דאס „אכט-איהר אבענדבלאט" האבען געשריבען וועגען קווארטינס שטימע, וועגען זיין טעכניק, וועגען זיין וואונדערבארער קאלאראטור מיט דער גרעסטער בעוואונדערונג.

דעם בריטען יודישען עולם בכל תפוצות ישראל איז קווארטין גענוג בעקאנט דורך די הונדערטער גראמאפאנען-פליטען, אבער ערשט בעת מ'הערט איהם אליין, האט מען דעם אמתן תענוג.

דאס יודישע לאדז ערווארט אנ'אונפערגעסליכער ענג רוחני מאנטאג, דעם 24 פעברואר 8.30 אוונט אין זאל פון פילהארמאניע, וואו ס'וועט אויפטרעטען זיינעל קווארטין.

„די גאלדגרעבער"
פון שלום עליכם

זייט איניגע חדשים פערנעהמט זיך די „יודישע טעאטער-סטודיע" פון „הזמיר" מיט דער פארבערייטונג פון שלום עליכם'ס קאמעדיע „די גאלדגרעבער".

די ארבייט ווערט פארגענומען מיט גרויס ערנסט און פלייס און געפינט זיך אין זעלכע געניטע הענד, ווי: י. מ. מאשקאוויטש — רעזשי, העניך קאן—מוזיק, יצחק ברוינער — דעקאראציעס און קאסטיומען, איזא הערארי—פלאסטיק.

פרייטאג, ד. 28. ד.ח. זאל זיין די פרעמיערע.

פון „ארט"

היינט, מאנטאג, 9.30 אוונט – צום 43-טען מאל ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 3 זל.

ס'ווערט געשפילט „חי-געלעבט".

היינט — די שחיטה
אין יודישן טעאטער

היינט, מאנטאג, 9 אוונט ווערט געשפילט צו ביליגע פרייזען דורך דער טרופע אין „פילהארמאניע" די בעליבטע פיעסע פון יעקב גארדין „די שחיטה", אין 4 אקטען. די ראלען זענען פערטיילט צווישען די בעסטע כוחות פון דער טרופע.

ספארט-בעוועגונג.

„הכח"—„ארקאן" 0:1 (0:1)

דעם פערגאנגענעם שבת איז פארגעקומען א פריינדשאפטס-מעטש צווישען די אויבענדערמאנטע פוסבאל-קלובען. ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין זייערע בעסטע צוזאמענשטעלען „הכח" איז געווען פערשטארקט דורך איהרע נייע שפילער פון סטאניסלאווער „הכח". אויסער דעם איז ביי „הכח" צוריק ארויסגעטרעטען פאלזאם. דאס שפילען איז געווען זעהר אינטערעסאנט און נישט קוקענדיג דערויף, וואס ס'איז בלויז געווען א פריינדשאפטס-מעטש, איז דאס שפילען געפיהרט געווארען אין א שארפען טעמפא.

דאס איינציגע טויער פון מעטש איז ערצילט געווארען אין דער ערשטער העלפט פון שפילען דורך דעם נייעם שפילער פרעבער.

ביי „הכח" האט זיך ספעציעל אויסגעצייכענט קושינסקי און פרעסער.

פאביאניץ, 16 טעל.

„הכח" קאמב.—„בוזשא" (פאבויאניץ) 1:0

היינט איז דא פארגעקומען א פריינדשאפטס-מעטש צווישען דער היגער „בוזשא" און לאדזער „הכח", וועלכע איז ארויסגעטרעטען מיט א רעזערוו-מאנשאפט, פערשטארקט מיט שראקאוויאק'ן און פליישער'ן, דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א רעזולטאט פון 1:0 לטובת „בוזשא".

„קדימה"—„וו.ק.ס." 1:2

שבת האט זיך געטראפען די יודישע פוסבאל-מאנשאפט פון „קדימה" אין א פריינדשאפטס-מעטש מיט דעם שטארקען „א"-קלאסיגען מיליטערישען „וו.ק.ס.". דער מעטש איז געפיהרט געווארען ביי אנ'איבערמאכט פון דער יודישער מאנשאפט און האט זיך פערענדיגט מיט א פערדינטען נצחו'ן פאר „קדימה" און פערהעלטעניש פון 1:2.

„טוריסטען"—„וו.ק.ס." 2:5

דער פוסבאל-פריינדשאפטס-מעטש צווישען די דערמאנטע מאנשאפטען האט זיך פערענדיגט מיט א נצחו'ן פאר די „טוריסטען".

„ווידז. מאנופ."—„קראפט" 1:7 (1:2)

פריינדשאפטס-מעטש.

פינג-פאנג

„חשמונאי"—קרושע ענדער 0:10
„חשמונאי"—„ווידז. מאנופאקטור 0:10
„קדימה"—„אי.מ.צא." 0:10

אלע מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א" קלאס אין לאדז.

* * *

אין דער פערג. וואך איז פערענדיגט דער ערשטער טייל פון די מייסטערשאפטס-מעטשען וועגען דער „א" קלאס אין לאדז אין „פינג-פאנג" (טיש-טעניס). אלס מייסטער איז ווידער ארויס די „פינג-פאנג"-מאנשאפט פון „חשמונאי", וועלכע פיהרט דאס ערשטע ארט קאנקורענץ-לאדז. ס'איז כדאי אונטערצושטרייכען, אז אין אלע קאמפען האט „חשמונאי" נישט פערשפילט קיין איין מעטש.

אַרום די וועקסעל־געזעצע

3. די פעראַנטוואָרטליכקייט פון אַן אונטערשרייבער אין נאָמען פון אַ צווייטער פערזאָן.

די פערפליכטענדע אויפ'ן שטח פון געוועזענעם קאָנגרעס פוילען ציווילע געזעצען ענטהאַלטען אייגענטליך נישט קיין בעשטימטע דעפעניציע וועגען דעם, וואָס איז אַזוינס אַ פּראָקורע.

פונדעסטוועגען ווערט ביי אונז די דאָזיגע בעאויפטראַגס־פאָרם אָנערקענט, ווי אַנ'אויבערעור/צטע בעפולמעכטיגונג אויפ'ן געביט פון דער האַנדעלס־טעטיגקייט אין דעם זין, אַז די אונטערשריפט פון אַזאַ געוויסער פּראָקורענט ווערט פּראַקטירט צוגלייך מיט דער אונטערשריפט פון זעלבען פערזאָן, וועלכע האָט איהם די פּראָקורע ערטיילט.

עס טרעפט אָבער פאַלען, ווען איינער האָט גענומען אויף זיך געוויסע התחייבות'ען אין נאָמען פון אַ צווייטען פערזאָן, הגם דער אַנגאַזשירענדער זיך פערזאָן איז דערצו אינגאַנצען אָדער אין אַזאַ ברייטער מאָס נישט געווען בעפולמעכטיגט.

דאַמאָלט פערפליכטעט נישט דער אָפּמאַך דעם פערזאָן, אין וועמענס נאָמען, דער אָפּמאַך איז בעשלאָסען געוואָרען נאָר די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די אויסגעשטעלטע אָדער זשי־רירטע וועקסלען טראָגט אויסשליסליך נאָר דער פערזאָן, וועלכער האָט די התחייבות אונטערגעשריבען.

דאַרפען דעריבער טאַקע זיין געוואָרענט די אַלע פערזאָנען, וועמען סקומט אויס צו שליסען אָפּמאַכען אָדער נעהמען וועקסעל־דעקונג פון פערזאָנען, וועלכע נעהמען אויף זיך פליכטונגען נישט אין זייער אייגענעם נאָמען נאָר אַלס בעפולמעכטיגטע אין נאָמען פון אַנדערע פערזאָנען אָדער פירמען און קודם כל נאָכזעהן אין האַנדעלס־רעגיסטער ביים קרייז־געריכט, צי די זעלבע קאָנטראַ־אַגענטען האָבען בכלל אַ per procura אויף זייערע האַנדלונגען און אויב יאָ, צי טאַקע אין אַזאַ ברייטען פערנעהם.

וואָס שייך דער פראַגע וועגען שליסען אָפּמאַכען און טראַנזאַקציעס מיט פערזאָנען, וועמענס בעפולמעכטיגונג קאָן נישט אונטערזוכט ווערע, דורכ'ן האַנדעלס רעגיסטער ביים קרייז געריכט אָדער דורך דער היפּאָטעק, דאַרפען די פער־אינטערעסירטע פערזאָנען פריהער פאַר אַלס יעדעס מאָל אַליין לעגיטימירען די רעכטליכע מאַטעהיגקייט פון זייערע קאָנטראַאַגענטען, בכדי פעסטצושטעלען, צי זיי בעזיצען אַ רעיעבטאַל בעשטעטיגטע בעפולמעכטיגונג צו נעמען אויף זיך די געגעבענע התחייבות.

י. אינפעלד.

די יודען אין מעקסיקאַ

ווי זיי לעבען און מיט וואָס זיי בעשעפטיגען זיך דאָרט

אין מעקסיקע לעבען היינט קרוב 6000 יו־דישע משפחות, דאָס רוב אין דער הויפּטשטאָט מעקסיקאָ. דעם רעשט איז פונאַנדערגעוואָרפען אין דער שכנות'דיגער פּראָווינץ און אין די קאָלאָ־ניעס. די יודישע עמיגראַציע האָט זיך אָנגעהוי־בען ערשט אין די לעצטע צענדלינג יאָהרען. עס האָבען אַהער עמיגרירט יודען פון נאָך דער וועלט־מלחמה, דערהויפּט אָבער רוסלענדער און פוילישע.

כמעט אַלע יודען בעשעפטיגען זיך דאָ מיט האַנדעל. מען האַנדעלט מיט וואָס עס לאָזט זיך. נאַטירליך איז די דאָרטיגע עקאָנאָמישע לאַגע אין פערהעלטעניש מיט דעם ווירטשאַפטליכען מצב אין איירעפּאַ און אפילו אין די פעראייניגטע שטאַטען אַ זעהר גוטע. עס ווערען דאָרט גע־פיהרט סאָלידע געשעפטען. אָט, למשל ווייס מען אין מעקסיקאָ אפילו נישט, וואָס ס'הייסט אַזעל־כעס „באַנקראָט" און אַ וועקסעל־פּראָטעסט ווערט פערערכענט פאַר איינער פון די שרעקליכסטע זאַכען. דערום זענען דאָרט די פערדינסט מעגליכ־קייטען גענוג גרויסע און ס'זענען אפילו פאַראַן יודען און דוקא אזעלכע, וועלכע זענען גרויסע קאַפּיטאַליסטען אין מעקסיקאָ.

די יודישע בעפעלקערונג אין מעקסיקאָ פערנעמט זיך מיט דער אַרבייט אויף אַלע גע־ביטען פון דאָרטיגען לעבען. קודם כל גרופּירען זיך די יודען צוזאַמען אויף איין פּלאַץ. עס זע־נען אין דער שטאָט מעקסיקאָ פאַראַן צוויי גע־זעלשאַפטליכע קלובען, איינער פאַר דער אינטע־ליגענץ און רייכערע און דער צווייטער פאַר'ן מיטעלשטאַנד. דאָרט קומט מען זיך צוזאַמען גאַנץ אָפט.

צד־היום איז נאָך דאָרט קיין בית־עולם און קיין שול נישט פאַראַן. ביז איצט פלעגט מען יודען מקבר זיין אויפ'ן מעקסיקאַנישען צמענטאַזש. איצט זאַמעלט מען שוין געלד און מען איז שוין אפילו צוגעטרעטען בויען אַ יודישען בית עולם.

קיין שול איז נאָך נישט פאַראַן. מען הויבט זי שוין אָן בויען. פאַריגען יום־כיפור, למשל, זענען שוין אין מעקסיקאָ גופא געווען 5 מנינים, וואָס מען האָט איינגעאָרדענט אין קינאָ, אָדער טעאַטער־זאַלען. עס איז שוין פאַר־האַן אַ שוחט. נאָר קיין רב איז דאָרט נישטאָ. דאָס נעמט זיך פון דעם רעליגיעזען קאַמף, וואָס קומט דאָרט פאָר.

אויך דאָס פּאָליטישע לעבען הצלט זיך אין איין שטאַרקען ענטוויקלען. אין דעם קלוב פון אַזיגערופענעם מיטעל־שטאַנד גרופּירען זיך די רוסישע יודען.

אויפ'ן קולטורעלען געביט ווערט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אַ סך אויפגעטוהן.

אויך אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט ווערט שטאַרק געאַרבייט. אָט איז דאָרט לעצטענס גע־שאַפען געוואָרען אַ יודישע באַנק פאַר קליינע סוחרים, וואָס גיט קרעדיטען און העלפט בזה האופן שאַפען יודישע עקזיסטענצען.

וועגען קיין אַנטיסעמיטיזם אין מעקסיקאָ איז קיין רייד נישט פאַראַן. דאָס הייסט נישט, אַז מען האָט דאָרט ליב יודען. פונקט פערקעהרט: מען האָט דאָרט שטאַרק פיינט די יודען. אָבער דער מעקסיקאַנער ווייסט נישט ווי אַזוי אַ יוד זעהט אויס. ער שטעלט זיך אַ יוד פאַר אַלס בעשעפעניש מיט הערנער. אָט, למשל, וואָלטען קיין מעקסיקאַנער נישט געאַרבייט אין קיין שום אונטערנעמונג אויב זיי זאָלען וויסען, אַז דער בעזיצער איז אַ יוד. די אינטעליגענץ, וואָס ווייס שוין יאָ מעהר פון יודען, זענען פערביסענע אַנטיסעמיטען, אָבער זיי ווייזען איהם אָפען נישט אַרויס.

ביז פאַר אַ קורצער צייט האָט יעדער גע־קענט פאָהרען קיין מעקסיקאָ, וואָס האָט ביים אויסשטייגען פון שיף געקאָנט זיך אויסווייזען מיט אַ קאַפּיטאַל פון לכל הפחות 100 דאָלאַר. היינט ווערען געמאַכט שוועריגקייטען ביים אי־מיגרירען קיין מעקסיקאָ, אָבער פון קיין בעגרענ־צונגען קען מען לעת־עתה נישט רעדען.

קיין מעקסיקאָ קענען פאָהרען יונגע און פעהיגע מענשען, וואָס קאָנען אַ ביסעל שפּאַניש און נאָך אַ שטיקעל צייט קאָנען זיי זיך איינ־אָרדענען און האָבען פרנסה.

קריסטליכער אַנגעשטעלטער געהט זיך מגייר זיין

אויס ליבע צו אַ יודישער פרוי

ווילנאַ.

די ראווינע סענסאַציאנעלע געשיכטע איז די טעמע פון טאָג אויף וואָלינער גאַס.

אויף וואָלינע גאַס אַרבייט אין אַ יודישע געשעפט דער קריסטליכער יונגערמאַן ה.

איינמאָל האָט זיך ה. בעקענט מיט אַ יודישער פערהייראַטער פרוי ט. און זיך אין איהר פערליבט.

פרוי ט., וועלכע האָט געלעבט מיט איהר מאַן שלעכט, איז אוועק פון מאַן, פון רעמאָלט אָן האָט ה. זיך כסדר געטראָפען מיט איהר.

לעצטענס האָט ה. בעשלאָסען זיך מגייר צו זיין און חתונה האָבען מיט פרוי ט.

היות אָבער ה. האָט אין ווילנע אַ גרויסע משפחה, וועלכע שטערט איהם אויספיהרען זיין בעשלוס, האָט ער בעשלאָסען זיך מגייר צו זיין אין וואַרשא צו רעם ציועק איז ער אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשא און האָט זיך געווענדעט צום ראַרשער ראַבינאַט. דער וואַרשאַוער ראַבינאַט האָט איהם אָבער געשטעלט גרויסע שוועריגקייטען און ה. האָט נישט געקאָנט אויספיהרען זיין בעשלוס.

פון וואַרשא איז ער ראָן אַרויסגעפאָהרען קיין ראַנציג, וואו ער האָט זיך געווענדעט מיט רער בקשה מגייר צו זיין איהם צום אָרטיגען רב סעגאַר־ראַוויטש.

מען האָט איהם אָבער נעהייסען פאָהרען צוריק קיין ווילנע פריהער צו בעקענען זיך מיט יודישקייט, אויסלערנען זיך ראַוונען א. אז. וו.

ה. איז ראָן צוריק געקומען קיין ווילנע און האָט זיך גענומען מיט התמדה צו לערנען יודישקייט.

דערווייל אָבער איז פערהאָן אַ צווייטע מניעה: דער מאַן פון רער פרוי וויל איהר געמליך, נישט געבען קיין גט, און פאַרערט, אַז די פרוי זאָל איהם דער־פאַר בעצאָהלען אַ היבשע סומע און האָלאַרען ראָס הייבעל, וועלכע האָט הזקא יאַ געגעבען, פיהרט איצט דורך מענשען אונטערהאַנדלונגען מיט איהר מאַן ער זאָל איהר געבען גט.

ווי מען דערצעהלט, האָט זי איהם שוין פאָר־געלייגט אַ בערייטענרע סומע. רער לעצטער פאַר־רערט אָבער פאַר געבען איהר רעם גט פיל מעהר, אַזוי אַרום קומט נאָך דערווייל פאַר אַ רינגענישן.

ה. וואַרט בלויז אויפ'ן מאָמענט, ווען דער מאַן וועט מסכים זיין צו געבען רער פרוי אַ גט.

גלייך רעם זעלבען טאָג וועט ער אַרויספאָהרען קיין ראַנציג און דאָרט זיך מגייר זיין.

די יונגע גרושה וועט פאָהרען צוזאַמען מיט איהם און דאָרט וועט אויך פאָרקומען די התונה־צערעמאָניע.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 126-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען

נעמט אָן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 אָוו

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

פּרם דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

יורידישע עצות

— אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

199 פ. ל.

אויב ס'איז נויטיג אַ נייע פאָדלאָגע, מוז עס אומבעדינגט מאַכען דער הויזווירט אויף זיין חשבון. קוים דאַרף מען אָבער נאָר בלויז צורעכט מאַכען אייניגע ברעטער איז עס שוין דער הויז־ווירט נישט מחויב צו טון.

200. אַ פערטרויערטער פאָטער.

אַנ'אָפּוועזענהייט פון נישט קיין גאַנצע 7 טעג קאָן נישט בעטראַכט ווערען פאַר קיין דעזערציע און איהר האָט דעריבער נישט קיין סבה צו זיין אַזוי פערצווייפעלט.

עס דראָהט אייער זוהן בלויז אייניגע טעג אַרעסט.

201 ג. קאוואַלער:

אָהן אַנ'אורטייל פון אַ געריכט קאָן מען נישט אַריינזעצען אין אַנ'אויסבעסערונגס־הויז קיין מינדעריעהריגע פערברעכער.

202 קאַנאַל:

203 אַ טרייער לעזער פון ריימאָנמאַ:

204 אַנ'אָפּגעקימענער פּוחר:

ענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאָכמיטאָג מיטפּערענענדיג די ציטונג.

205 מיזעס:

איהר מוזט האָבען אויפ'ן אויסלענדישען פּאַס אַנ'ערלויבניש פון דער מיליטער־מאַכט.

אויב איהר ווערט זיין ביכולת אויפצוווייזען, אַז איהר זענט געצוואונגען צו עמיגרירען, וועט איהר אַזאַ ערלויבניש בעקומען, ווי באַלד מען פאָהרט אויף אַרבייט און מען שטעלט צו אַ בע־שטעטיגטען אַרבייטס־קאָנטראַקט. קאָן מען בע־קומען אַנ'אויסלענדישען פּאַס.

מעלדונג

אַלע לעזער, וועלכע האָבען ביז נעכטען זיך געוואָנדען מיט יורידישע אָנפראַגען און האָבען נאָך נישט בעקומען קיין ענטפער, ווערען געבעטען פערזענליך זיך צו פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט וועגען זייערע ענינים.

בכדי צו פערמיידען מעגליכע מיספערשטענד־נישען מאַכען מיר נאָכאַמאָל אויפמערקזאַם, אַז אַבאָנענטען דאַרפען זיך נישט ווענדען שריפטליך מיט זייערע אָנפראַגען, נאָר קאָנען זיך פערזענ־ליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

זיי זענען נאָר מחויב יעדעס מאָל פּאָרצו־ציינען די קוויטירונג פון אָפּגעצאָהלטען אַבאָ־נענטס־ביישטייער פאַר'ן לויפענדען חודש.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

דער קאָנצערט צום 15־יעהריגען יובי־לעאום פון לאָדזער פילהאַרמאָניע

אונזער פילהאַרמאָנישער אָרקעסטער איז במשך פון זיין 15־יעהריגען עקזיסטענץ אַדורכגע־גאַנגען אַ וועג פול מיט דערנער, טיילמאָל אָבער איז אויך דער וועג געווען אויסגעשפּרייט מיט בלומען.

געדענקען מיר דאָך אַלע די בליהענגס־צייט פון זיין קינסטלערישען אויפשוואונג, ווען אונזערע פילהאַרמאָניקער זענען דערגאַנגען צו דער הויכער מדרגה אויסצופיהרען די בעסטע קלאַסישע און מאָדערנע סימפאָנישע ווערק, אונטער דער לי־טונג פון די וועלט־בעריהמטסטע דיריגענטען פון דעם גראַד, ווי אַבענדראָוט, פריד, קוסעוויצקי, שאַלק א. ד. ג. אין דער העכסטער קינסטלערישער פאָרם, וואָס האָט זיי מיט רעכט געגעבען צו טראַ־גען דעם נאָמען „פילהאַרמאָניקער".

כאַראַקטעריסטיש און מערקווירדיג איז, וואָס צום קאָנצערט פון דעם 15־יעהריגען יובילעאום האָבען די פילהאַרמאָניקער אויסגעקליבען נאָר ווערק פון בעטהאָווען, דעם טיטאַן, וועלכער האָט געזונגען אומפערשטענדליך און גלייכצייטיג פער־שטענדליך פאַר אַלע מענשען און פאַר אַלע צייטען און אָט די דערמאָנטע ערהאַבענע און הער־ליכע ווערק האָבען צוגעגעבען דעם קאָנצערט אַ פייערליך־ערהאַבענעם כאַראַקטער.

די „עגמאָנט־אוווערטורע" און די „5־טע" (אויך גערופען: „די שיקזאַל־סימפאָניע") זענען אויסגע־פיהרט געוואָרען אונטער איגנאַצי ניימאַרק'ס פע־ערשטראַהלענדיגער (אָביסעל נערוועזער) לייטונג, ווי עס האָט געפּאַסט פאַר דעם אָהענד, ד. ה. ערנסט, פייערליך און שטימונגספול. אפשר שוין נישט אַזוי גלענצענד, ווי דיזעלבע „5־טע" איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין דעם גלאַנץ־פעריאָד פון אַמאָליגען פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער, אונטער אַ פריד'ס שטרענג פעראַנטוואָרטליכער אויסלייגונג, למשל דאַרף מען אָבער נעהמען אין בעטראַכט, אַז די גאָלדע־נע צייטען זענען שוין לאַנגער פערביי און דער איצטיגער אַלגעמיינער קריזיס איז פאַר'ן אָרקעס־טער אַ צייט פון קאַמף. אין וועלכער מען קען אפילו נישט אָפּהאַלטען די נויטיגע פּראָבע, מוז מען ממילא פערליב נעהמען דאָס, וואָס מען האָט גע־האַט.

דערפאַר אָבער זענען מיר אָנגענעהם איבער־ראַשט געוואָרען פונ'ם סאָליסט שמעון גאָלדבערג: פאַר אונז האָט זיך געוויזען אַ יונג בחור'ל פון אַנ'ערך 18–19 יאָהר, אויפ'ן ערשטען אויגענ־בליק, דאַכט זיך, אַ צו־שוואַכער אום צו שפּילען דעם הערליכען דע־דור־וויאָלין קאָנצערט פון בעט־האָווען. קוים אָבער האָבען מיר דערהערט די ער־שטע פידעל־טענער פון די ערשטע טאַקטען, האָ־בען מיר שוין דערפיהלט, אַז מיר האָבען דאָ צו טון נישט נאָר מיט אַ קינסטלער, וואָס איז ראוי צו שפּילען בעטהאָווענען, נאָר וואָס איז אומשטאַנד נאָכצודיכטען בעטהאָווענען, ווי זעלטען עס קען אַנ'אַנדערער שוין בעריהמטער און מאַרקירטער קינסטלער.

זיין בויגען־פיהרען, זיין אייגענאַרטיגער און זאַנפט־געדעמפטער טאָן קען מען נישט שילדערן מיט ווערטער, נאָר מען מוז עס הערען און בע־וואונדערען, ווי זיי זאַפּען זיך אומיטעלבאַר איין אין אינזערע חושים און אין געלייטערטער פאָרם אַריינצודרינגען טיף, טיף אין אונזער נשמה.

דער אופן ווי שמעון גאָלדבערג, וועלכען מיר קענען שוין איצט אָנרופען גרויסער קינסט־לער, האָט געשפּילט בעזונדערס דעם לאַנגזאַמען טייל פון קאָנצערט „לאַרגהעטאָ", קען מען אָנרו־פען די העכסטע פאָטענץ פון קינסטלערטום. און אַ דאַנק זיין הויכקינסטלערישען פאָרטראָג קען מען דעם גאַנצען קאָנצערט אָנרופען „גרויסער".

און פאַר דעם גרויסען קאָנצערט מוז מען אויסדריקען אַ דאַנק דער לייטונג אין בעזונדער דער ריהרעוודיגער פערוואַלטונג, וועמענס פאַר־שטעהער איגוש. גאָלדבערג האָט אין טרעפליך־קירצע ווערטער געשילדערט דעם לויף פון דער מאַרטירערישער ענטוויקלונג פון לאָדזער פילהאַר־מאָניע־אָרקעסטער.

D-ski.

די טראגיק אין טעאטער און לעבען

שניצלער שילדערט א פערבאטענע ליבע פון א גלח צו א פער־הייראטער פרוי

די נייע דראמע פון דעם בעריהמטען יודיש־דייטשען וויענער דיכטער ארטור שניצלער איז צו־ערשט געשפילט געווארען בלויז פאר קריטיקער, שרייבער און צייטונגס־פארשטעהער. עס איז גע־ווען א קינסטלערישע פארשטעלונג פון העכסטען סארט, און די הויפט־ראלע פון א יונגען וויענער קאטוילישען גלח, וועלכער פערליבט זיך און א פער־הייראטע פרוי, האט געשפילט דער בעריהמטער דייטשער שוישפילער אלעקסאנדער מאיסי, וועל־כער ווערט באטראכט אלס דער גרעסטער קינסטלער אין אייראפע.

די נייע דראמע פון דעם בעריהמטען דיכטער, איז א פיינע, זעהר צארטע ליבעס־געשיכטע מיט א טיפיש פסיכאלאגישען אינהאלט. די דראמע רופט זיך „אין שפיל פון דער זומער־לופט“, און שפילט זיך אפ אין דער פאמיליע פון א קינסטלער א סקולפטאר מיט׳ן נאמען פרידעליין, וועלכער פער־ברענגט זיין זומער אורלויב אין די וויענער בערג צוזאמען מיט זיין שעהנער פרוי יאזעפא:

דער סקולפטאר ליבט זעהר צערטליך זיין פרוי, אבער ער איז אזוי פערטון אין זיינע קינסט־לערישע ארבייטען, אז ער פערנאכלעסיגט זיין פרוי און גיט נישט אפ פיל צייט מיט איהר צו פער־ברענגען. די פרוי יאזעפא ליבט אויך איהר מאן דעם קינסטלער, אבער זי ליבט נאך מעהר דאס לעבען, און איהר מאנ׳ס קינסטלערישע ארבייטען בעפרידיגען נישט איהר לעבענס־אינטערעס. זי פער־לאנגט מעהר אויפמערקזאמקייט, מעהר ליבע, און די ווערט ביסלעכווייז ענטוישט אין לעבען און אין דער הייראט מיט א קינסטלער, וועלכער טיילט זיין ליבע און זיין לעבענס־אינטערעס אויף צוויי טיילען, איין טייל דער פרוי און איין טייל דער קונסט.

דא ברענגט דער צופאל דער ענטוישטער פרוי פון דעם קינסטלער א נייע ליבע, אן אומגע־וועהנליכע ליבע. זי מאכט די בעקאנטשאפט מיט דעם פארנעהמען יונגען גלח פון דעם זומער־פלאץ, מיט דעם קאפלאן (גלח׳ישער טיטול) פערדינאנד האל.

די שעהנע פרוי און דער יונגער גלח פער־ברענגען פיל שטונדען צוזאמען. זיי שפאצירען אין די וועלדער, זעהען די זון פערגעהן, און זעהען די וואלקענס גליהען אין רויטען פייער, אין די פעלדער און שטימונגספולע וועלדער, זיי רעדען וועגען רעל־ליגיע, וועגען לעבען און — וועגען ליבע.

עס ענטוויקעלט זיך צווישען דער פערהייראט־טער פרוי און דעם קאטוילישען גלח, וועלכער טאר נישט הייראטען, לויט די געזעצען פון דער קירך, א טיפע, טרויעריגע און אויסזיכטסלאזע ליבע.

די פרוי יאזעפא איז שוין נישט מעהר גאנץ יונג. זי איז שוין באלד 40 יאהר אלט. זי האט שוין א 17־יעהריגען זוהן, זי האט פערבליכטונגען צו איהר מאן און צו איהר זוהן. אבער די ליבע צו דעם פארנעהמען יונגען גלח מיט דער ראמאנ־טישער נשמה צופלאקערט זיך און איהר הארץ מיט שטארקע פלאמען פון ליידענשאפט. עס פאנגט זיך אן א נשמה־קאמף, צי זאל זי זיך אפגעבען דעם גלח, צי נישט, צי זאל זי מיט איהם זיך פער־בינדען אויך אין קערפערליכע ליבע און שטילען איהר ליידענשאפט, צי זאל זי בלויז שפילען די ליבע אין פלאטאנישע זין. דאס הייסט, בלויז מיט דער נשמה און אין דעם קערפער.

דער זעלבער קאמף פון געפיהלען קומט אויך פאר אין דער נשמה פון דעם גלח, סיי צוליב פרומקייט, ווייל א גלח טאר נישט געניסען פון קערפערליכער ליבע, און סיי צוליב זיין מאראלישער אנשטענדיגקייט. צי זאל ער פערראטען דעם קינסט־לער פרידעליין, וועלכער איז זיין פריינד געווארען, מיט דיזען קינסטלערס פרוי, צי נישט?

דער גלח איז שטערבליך פערליבט און זיין

(א בריף פון וויען)

פריינדין פרוי יאזעפא, עס איז א פערבאטענע ליבע. — אבער ער קען זיך נישט העלפען. זיין הארץ ווערט צוריסען פון בענקשאפט. ביידע, די פער־הייראטע פרוי און דער גלח, ליידען זעהר.

עס קומט פאר א הערליכע סצענע אויף דער ביהנע ווען די פרוי יאזעפא איז אליין אין הויז מיט דעם גלח. זיי רעדען וועגען זייערע ליבעס־געפיהלען און וועגען דעם, צי איז אזא פערבאטענע ליבע פון אן אנשטענדיגער פערהייראטער פרוי און פרומען גלח מאראליש, צי נישט. דאן, ווען די ליבע איז אן עכטע, א ריינע, און זי קומט פון די טיפס־טע פערבארגענסטע קעמערלעך פון דער נשמה.

עס דאכט זיך, אז אט־אט און ביידע פערליב־טע וועלען אויפגעבען דעם נשמה־קאמף און וועלען זיך לאזען בעזיגען פון א קראפט, וואס איז שטארקער פון דער מענשליכער מאראל. די קראפט פון געטליכער ליידענשאפט. און דעם פרומען גלח׳ס ארגומענטע וועגען דולדען, ליידען און זיך אפ־זאגען פון גענוס און פריידען וועלען זיך צופאלען, און ביידע וועלען זיי לאזען טראגען אויף די כוואליעס פון׳ס שיקזאל, וועלכער האט זיי צונויפגעפיהרט אין ליבע.

אבער פלוצים ווערט דער הימעל פערוואלקענט מיט שווארצע כמארעס, עס ברעכט אויס א שטורם מיט דונערען און בליצען. עס דאכט זיך, אז דאס גאנצע זומער־הייזעל וועט צושמעטערט ווערען. און דער גלח מיט זיין געליבטער ווערען געטראפען ווערען פון די בליצען און וועלען אויך צושמעטערט ווערען. דער גלח זאגט א פרומע תפילה. עס איז א תפילה צו גאט, נישט אזוי צו ראטען זייערע קערפערס פון בליץ, ווי זייערע נשמות פון זינד.

און באלד טאקע לייטערט זיך אויס דער הי־מעל. דער הימעל ווערט ווידער העל, בלוי און ריין. די זון שיינט ווידער ארויס ליכטיג און ציכטיג פון די געראָיטעלטע אוועקגעצויגענע וואלקענס. עס הערשט א פער׳חלומ׳טע שטימונג. און דער גלח און זיין פערהייראטע פרוי דערפיהלען דאס גליק פון א ריי־נעם געוויסען.

דער פרוי יאזעפא׳ס מאן, דער קינסטלער, קומט גראד א היים, און די פערליבטע, דער גלח און די פרוי, צושיידען זיך מיט איבעריגער בענקשאפט אין די נשמות, אום זיך מעהר נישט צו זעהן.

דאס איז די הויפט־האנדלונג פון דער דראמע, עס זענען נאך פערהאן נעבען־סצענעס פון קלענערע בעדייטונג, ווי, צום ביישפיל, דער 17־יעהריגער זוהן פראנץ פון דעם סקולפטאר, וועלכער שפילט א ליבע מיט א יונגער ארימער שוישפילערין, און דאן איז פערהאן דער ברודער פון דעם פערליבטען גלח, אן אפיציער, וועלכער מוז זיך צוליב אן ענ־הרענ־זאך שלאגען זיך אין א דועל, און ער האט מורא פאר׳ן טויט.

דאס זענען אלץ פראבלעמען פון ליבע און ליידענשאפט, וועלכע דער דיכטער ארטור שניצ־לער האט שוין פיל מאל בעהאנדעלט אין זיינע פריהערדיגע ווערק, אבער דאס נייע אין שניצלערס נייער דראמע זענען די רעליגיעזע געפיהלען, וועלכע דער דיכטער האט פערקערפערט אין דעם פרומען גלח פערדינאנד האל.

דער בעריהמטער שוישפילער אלעקסאנדער מאיסי שפילט וואונדערליך די הויפט־ראלע פון דעם פרומען פערליבטען גלח. די פרוי פון דעם סקולפטאר יאזעפא שפילט אויך א בעריהמטע שוי־שפילערין פון די דייטשע ריינהארד ביהנעס, טערעזין מאיס. זי איז די פרוי פון אלעקסאנדער מאיסי. אבער זי לעבט נישט איצט מיט איהר מאן אלעק־סאנדער מאיסי. זיי האבען זיך געגע׳גט צוליב א ליבע, ווי מען דערצעהלט אין די וויענער שוישפילער קרייזען.

אלעקסאנדער מאיסי און זיין געוועזענע פרוי טערעזין מאיסי, רעכענען זיך איצט אלס די גרעסטע שוישפילער אין אייראפע. די וויענער טעאטער־וועלט האט, אלזא, איצט, מיט דעם אויפטרעטען פון אלעקסאנדער מאיסי און זיין פרוי, אין ארטור שניצ־לערס נייער קינסטלערישער דראמע, א קינסטלערי־שער סענסאציע פון העכסטער בעדייטונג.

זעלבסטמארד אוים ליבע

אין וויענער טעאטער און קינסטלער קרייזען, האט געמאכט א טרויעריגען איינדרוק דער זעלבסט־מארד פון דעם בעריהמטען יונגען יודיש־דייטשען שוישפילער פראנץ בעריש, וועלכער האט געשטאמט פון גאליציען און האט שוין אין א קורצער צייט אין וויען געמאכט א גרויסע שוישפילער־קאריערע. דער יונגער קינסטלער האט זיך פערגיפטעט אוים אומ־גליקליכע ליבע צו א באלערינע.

פראנץ בעריש איז געווען דער דירעקטאר פון וויענער „קארל טעאטער“. וועלכער האט אונטער זיין לייטונג זיך גערעכענט פאר א בעסערע קינסט־לערישען טעאטער, ווי דער מאקס ריינהארד־טעאַ־אטער.

די וויענער סאציאל־דעמאקראטען האבען דעם „קארל טעאטער“ מיט פראנץ בעריש אין דער שפיץ, אויסגעשטאט אלס סאציאליסטישע קונסט־ביהנע. עס איז געווען דער ערשטער דייטשער סאציאליסטישער טעאטער, וועלכער פראנץ בעריש האט געלייטעט מיט קינסטלערישע ווירדע.

פראנץ בעריש איז געווען בעריהמט אלס דראמאטישער שוישפילער, און די קריטיקער האבען איהם גערעכענט אלס איינעם פון די בעסטע יונגע ביהנע־קינסטלער.

מיט א צייט צוריק האט זיך פראנץ בעריש פערליבט אין דער טשעכישער באלערינע פאוולע צקא, א בעריהמטע שעהנהייט, וועלכע האט זעהר פערעהרט דעם יונגען קינסטלער. אבער, ווי עס שיינט, האט זי נישט גערעכנט מיט איהם צו היי־ראטען. בעריש אבער האט געגלויבט אין איהר ליבע. ערשט, אז די באלערינע האט איהם פער־לאזען, און האט געהייראט מיט א טשעכישען אפי־צער האט דאס צובראכען דעם יונגען קינסטלערס הארץ.

ער איז געווארען זעהר טרויעריג און נידער־געשלאגען, און אז ער האט געשפילט א ראלע אויף דער ביהנע, פלעגט ער פלוצלונג ווערען מעלאנ־כאליש. ער פלעגט אראפגעהן פון דער ביהנע אין מיטען שפילען. מען האט זיך געשראקען, אז ער וועט פון פערצווייפלונג פערלירען דעם פערשטאנד. און זיינע פריינד און קאלעגען האבען איהם אפ־געהיט, זיי האבען מיט איהם גערעדט. עס האט אבער גארנישט געהאלפען.

דער ראמאנטישער קינסטלער איז פלוצלונג פערשוואונדען געווארען פון וויען. מען האט איהם עטליכע טעג ארומגעזוכט, ביז מען האט איהם געפונען אין א צימער פון א האטעל טויט. אוים פערצווייפלונג און בענקען נאך זיין געליבטער האט ער געמאכט אן עק צו זיין לעבען, ער האט אויסגעטרונקען גיפט און איז געשטארבען.

דער האזיגער טראגישער זעלבסטמארד אוים ליבע פון דעם יונגען בעריהמטען יודיש־דייטשען שוישפילער פראנץ בעריש, האט אין די וויענער טעאטער־קרייזען ארויסגערופען טרויער און מיט־געפיהל.

מ—ה.

מאשין = לעבער
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

זעלבסטמארד פון א פוילישען יוד אין אנטווערפען

ער ווארפט זיך אונטער א צוג צוליב די צרות פון זיין צווייטער פרוי.

אנטווערפען.

זעהר א שווערען איינדרוק האט געמאכט אין אנטווערפען פאלגענדער טראגישער פאל:

דער פוילישער יוד ל. שיינפעלד, וואס וואוינט ביים פארט ביי ה׳ מאקס ענגעל, האט זיך בעק־לאגט פאר זיינע חברים, מיט וועלכע ער האט גע־ארבייט ביי די שיפען, אז איהם איז געווארען מיאוס דאס לעבען, און אז ער וויל זיך „א מעשה אנטון“. די חברים האבען געפרובט איהם ארויסצוציהען פון זיין פערצווייפלונג און איהם אויספרעגען איבער די סיבות, וואס פערביטערען איהם אזוי זיין לעבען, אבער אין דער זעלבער רגע איז אנגעלאפען א צוג, ל. שיינפעלד האט אומבעמערקט און אונערווארטעט פון זיינע חברים א שפרונג געטאן צום צוג און זיך ארונטערגעווארפען אונטער די רעדער. איידער זיינע חברים האבען בעוויזען עטוואס צו טון איז שוין פון זייער פריינד געבליבען ברעקלעך פלייש און ביינער. דער צוג איז אויף איהם ארויף מיט דער גאנצער קראפט. די סיבה פון שיינפעלדס שרעקליכען שריט איז געווען: צרות פון זיין פרוי.

שיינפעלד האט נישט לאנג זיך גע׳גט מיט זיין פרוי, מיט וועלכער ער האט געהאט 2 קינדער. די פרוי איז געבליבען אין אסטענדע, וואו שיינפעלד האט פריהער געוואוינט און געהאט א גאלאנטעריע־געשעפט. ער איז געקומען קיין אנטווערפען און חתונה געהאט מיט א צווייטער. זי האט איהם אבער פערשאפט צרות, און ער פלעגט האבען יעדען טאג א גיהנום אין שטוב. דעם לעצטען טאג האט ער גע־האט אזוי פיל אויסצושטעהען פון זיין פרוי, אז ער האט בעשלאסען צו מאכען א סוף פון זיין לע־בען. די רשעות פון זיין צווייטער פרוי איז דער־גאנגען אויף אזוי ווייט, אז ווען מען איז געקומען צו איהר אנזאגען די „בשורה“ און בעטען, אז זי זאל געבען א לייליך אויף צונויפצוקלייבען דעם צובראקעלטען קערפער פון איהר מאן, האט זי נישט געוואלט געבען.

דאס ערשטע ווייב אבער איז געקומען גלייך צו פאהרען פון אסטענדע און געטאן אלעס, וואס איז געווען נויטיג, בכדי צו ברענגען צו קבורה איהר ערשטען מאן, זי האט אפילו בעצאהלט 3000 פראנק, כדי מען זאל בעגראבען איהר געוועזענעם מאן אויף דעם בית־עולם פאר אנטווערפענער רעד־ליגיעזע יודען אין ביטע (האלאנד).

דער זעלבסטמארד האט געמאכט א שווערען רושם אין שטאט.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—9½ פריה און פון ...

ס'געיעג נאכ'ן שאטען

43) (סענסאציאנעלער ראמאן)

אפשטעלענדיג זיך א זייט דעם טעלעפאן־אפאראט, האט זיך בענבדארף געווענדעט צום „יובילער“:

— אזוי, האט איהר, הייסט עס, גערעדט וועגען דעם הער דאניעל וואלדמאן, דעם בעריהמטען ער־פינדער?.. איהר האט זיך אפגעשטעלט דערויף, וואס איהר האט איהם דערקענט אויף א פאטאר־גראפיע אין די זשורנאלען... דאן האט זיך ליפאווסקי צום ערשטען מאל דערוואוסט, אז וואלדמאן האט איהם נאכשפאנירט לויט׳ן אויפטראג פון דער פאליציי?

— יא, צום ערשטען מאל.... און איהר מעגט מיר גלויבען, דאס האט איהם אריינגעבראכט אין א מורא׳דיגער רוגזה... אלע זיינע „מענשען“, און א העלפט פון זיינע בעסטע פריינט זענען אריינגע־פאלען אין „חד גדיא“ א דאנק דעם דאזיגען וואלד־מאנען... ער האט זיי אלעמען אריינגענארט אין זאק אריין.... און פערשטעהט זיך, דעם הער לי־פאווסקי בעפאלען א כעס — יפפרט דערפאר, וואס וואלדמאן האט זיך דערוואוסט, מיט וואס ער בעד־שעפטיגט זיך, און פונוואנען ער נעהמט זיך זיין עשירות.

— וואלדמאן האט עס געוואוסט?

— איינמאל אין אנ׳איינדערפריה האט דער הער ליפאווסקי בעקומען א שרעקליכע דעפעשע... און נאך איידער דעם אנ׳אנאנימע קארטעל, פון וועלכע עס איז געווען צו זעהען, אז וואלדמאנען זענען בעקאנט געווען די פלענער ליפאווסקי׳ס, נאך פיל בעסער, ווי ליפאווסקי׳ן גופא. דאס איז אלץ, וואס איך ווייס... דער הער ליפאווסקי האט בע־שלאסען צו ליקווידירען דעם דאזיגען ענין און גענומען אלץ אויף זיך: איך רעכען, אז איהר אליין וואלט אין אזא פאל נישט אנדערש געהאנדעלט.

— גוט... ווייטער?

— ער איז נעכטען ביינאכט אוועק צו וואלד־מאן מיט עפעס גיפטיגע קאפסיילען אין טאש...

— הם, — האט ארויסגעברומט דער גראף

— א מארד?..

— יא, „באלעבאס“. די לאגע איז געווען אזא, אז איינער פון זיי ביידען האט געמוזט אוועק פון דער וועלט.

— איהר ווילט זאגען, אז ליפאווסקי האט אויף אזוי פיל פערלוירען דעם קאפ, אז ער האט מיט אייך גערעדט, וועגען דער׳הרג׳ענען וואלדמאנען?

— יא, ער האט געדארפט האבען, אז עמיצער זאל איינארדענען פאר איהם אנ׳„אליבי“ אין פאל פון אנ׳אנ־עקסט. אליין עס ארורכפיהרען האט ער נישט געקענט, מחמת ער האט דערצו קיין צייט נישט געהאט. האט ער עס מיר אנפערטרויעט. אין דעם ענין זענען, אין אלגעמיין, אריינגעצויגען א מאן דריטער, וואס האבען צוגעגרייט אזא „אליבי“, אז אפילו צוואנציג ריכטער וואלטען זיך נישט געקענט זיין אויף דעם קייז חכמים... ער האט לכתחילה געוואלט, אז איך אליין זאל מאכען א סוף מיט דעם דאזיגען שפיאן, אבער אויף אנ׳עצה־צוגעבען זיך מיט אזא פערשוין, ווי וואלדמאן, בין איך צו קורץ... דאס טאקע האב איך איהם גע־זאגט... איצט איז, דאניעל וואלדמאן פערשוואונדען געווארען... ענטלאפען מיט אנ׳אויטא... איהר פער־שטעהט... און ער מעגט איצט אודאי פארטוצען זיין שפיל אויף לעשנא גאס... דארט הייסט ער וועלאוועלסקי, און קיינעם טשעפעט ער נישט...

דארטען ווייסען אלע, אז דער „הער יעלא־וועלסקי“ איז אנ׳ארענטליכער קויפמאן, און ער האט דארט זיין עטליכע יאהר א בירא... מיט אייך ווארט — ער איז דארט אויסער יערער געפאהר...

— ריכטיג! זעהר ריכטיג!... און איצט וועט איהר מיר אפשר זאגען, הלמאי איהר זענט געקומען צו מיר רופא יעגען דעם גאנצען ענין? — בענגס־דארפס קול איז געווען קאלט און געשניטען, ווי שטאל.

דער „יובילער“ האט זיך פערשעמט אויפ־געשטעלט.

— איך האב היינט געהערט, אז איהר, דער איינציגער פון צווישען אונז, זענט שוין פון לאנג הושר, אז ס׳איז עפעס נישט אין ארדנונג... איהר ווייסט, אז ערגעץ הינטענארום קומען פאר גע־היימנישפולע זאכען, נאר וועך עס טוט זיי האט איהר נישט געוואוסט... ביז איך אייך געקומען זאגען.

— א דאנק אייך פאר די אינפארמאציעס, — האט בענגסדארף קאלט געענטפערט — איך האב זיך גאר קיינמאל נישט פארגעשטעלט, אז אייער קאפ קאן ארבייטען אזוי שנעל און אונגעהמען אזעלכע אומגעלומפערטע בעשלוסען... נו... און איצט קאנט איהר געהן... ווייטער וועל איך שוין דעם ענין אליין פיהרען... וויפיל צייט קאנט איהר זיך אויסבעהאלטען?

— א יאהר, אומגעפעהר, „באלעבאס“... איך האב בעוויזען מיטצונעהמען מיט זיך געלד, וואס וועט מיר סטייען אויף א יאהר, אומגעפעהר, צו לעבען אהן א־בייט.

— זעהר גוט... זיצט רוהיג כל זמן איהר קענט נאר. געהט נישט ארויס פון אייער בעהעלטעד־ניש, ביז איך וועל אייך נישט ארויסרופען... און אויב איך וועל אייך רופען — קומט תיכף... איהר האט געזאגט אז זיי לאבאראטאריום און אויף לעשנא?

— יא, „באלעבאס“!.. פערשרייבט דעם נו־מער... איהר וואלט קיינעם פון אייערע מענשען נישט זאגען וועגען אייער וויזיט ביי מיר... אויב מ׳וועט אייך פרעגען — ווייסט, אז איהר האט מיך נאך קיינמאל נישט געזעהען!.. אייך זאג איך אבער אז איהר מעגט זיין רוהיג! זייט נישט נערוועז, און האט נישט סתם אין דער וועלט אריין קיין מורא, ס׳וועט אייך נישט אויסקומען צו האבען צו טון מיט פאליציי און געריכטען... די סכנה וועט נאך היינט ביינאכט אפגעווענדעט ווערען!.. כ׳וועל נאך היינט ביינאכט זיין אויף לעשנא גאס, און איהר מעגט זיך טרייסטען מיט דעם געדאנק, אז דאניעל וואלדמאן וועט נישט דערלעבען ביזן פארטאג...

(פארטזעצונג קומט).

קאמוניסטישע דעמאנסטראציע פאר דער טורמע אין פיעטריקאוו

(2) שבת איז אזעגער האט א גרופע קאמוניסטישע יונגער אין פיעטריקאוו איינגעארדענט א דעמאנסטראציע פאר דער טורמע.

די דעמאנסטראנטען האבען זיך אריינגעריסען אין טורמע-הויף, האבען דעמאלירט די וואוינונג פון דער טורמע-נאטשאלניק און צובראכען האַרט אלע שויבען. פון טורמע האט מען וועגען דעם אנפאל סיגנאליזירט דער פאליציי. א גרעסערע אפטיילונג פון פאליציי, וועלכע איז באלד אנגעקומען, האט פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען און ארעסטירט עטליכע פערזאן.

נאכדעם האט די פאליציי בעזוכט עטליכע קאמוניסטישע פאהנען, וועלכע זענען ארויסגעהאנגען בעת דער דעמאנסטראציע אויף די טעלעגראפישע סלופעס.

דעמאנסטראציע פון ארבייטסלאזע אין טאמאשאוו

דעמאלירט דאס לאקאל פון מאגיסטראט

(2) א גרופע ארבייטסלאזע פון עטליכע הונדערט מאן האט זיך פערזאמעלט פאר'ן טאמאשאווער מאגיסטראט און געשיקט א דעלעגאציע, וואס זאל אינטערווענירן ביים שטאט-פרעזידענט וועגען די אפגעשטעלטע אונטערשטיצונגען.

די דעלעגאציע האט פערלאנגט, אז די אונטערשטיצונגען זאלען ווייטער אויסגעצאהלט ווערען און ס'זאל אויך ארויסגעגעבען ווערען בעהייצונגס-מאטעריאלען און לעבענס-מיטעל.

ווען די דעלעגאציע האט בעקומען אן אפזאג, און האט וועגען דעם מיטגעטיילט די ארבייטסלאזע, האבען זיך די ארבייטסלאזע אריינגעריסען אין מאגיסטראט און אנגעהויבען צו דעמאלירען דעם לאקאל. די פאליציי האט אינטערווענירט. עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. נאך דעם ווי די פאליציי האט ארעסטירט עטליכע פערזאן, זענען די דעמאנסטראנטען פונאנדערגעטריבען געווארען און ס'איז איינגעשטעלט געווארען די ארדנונג.

פערגוואלדיגט א מעדעל אין ווארשא

און ווערט ארעסטירט אין זגערזש

(2) נעכטען האט דער לאדזשער אויספארשונגס-אמט בעקומען פון ווארשאווער אויספארשונגס-אמט א טעלעפאנאגראם צו ארעסטירן א געוויסען וואצלאוו פיאנטקאווסקי פון זגערזש אויף סטארע-רינעק 3.

פיאנטקאווסקי איז תיכף ארעסטירט געווארען אין דער באנק, וואו ער האט געארבייט. די ידיעה וועגען ארעסט האט געמאכט א גרויסען רושם אין זגערזש. ווייל מ'האט געהאלטען פיאנטקאווסקי'ן פאר א זעהר אנשטענדיגען מענש, דער ארעסט איז געשעהן צוליב דעם, וואס פיאנטקאווסקי ווערט בעשולדיגט אין פערגוואלדיגען א יונגע סטודענטקע אין ווארשא. פיאנטקאווסקי'ס שאנדטאט איז ענטדעקט געווארען בעת דאס פערגוואלדיגטע מיידעל האט געטריבען צו בעגעהן זעלבסטמארד, דער ארעסטירטער פיאנטקאווסקי איז איבערגעשיקט געווארען קיין ווארשא.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אז. וו.
אורין-אנאליז — 4 זל.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8-10 פריה און פון 5-8 אוונד
ווארטע-זאל פאר פרויען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od wtorku, dnia 11/2 1930 r.
do poniedziałku, dnia 17/2 1930 r.
Dla dorosłych: Dla młodzieży:
HAROLD LLOYD
w komedji
Coraz prędzej
Seanse BEZPŁATNE dla młodzieży szkół powszechnych filmu „Serce Azji" od godz. 11—13

ביטערקייטען און האנדעלס בעראטונגס ביורא
ערטיילט אלערליי אינפארמאציעס און פיהרט
א פערמיטלונגס-אפטיילונג
„OBRONA"
אינהאבער: מאקס בארנשטיין און קאמפ.
לאדז, שענקעוויטשא 15
ערלעדיגט אלערליי ביטעס אין געריכט, אדמיניסטראציע, סקארב און מיליטער אינסטאנצען.
בעמערקונג: ספעציעלע וועקסעל- און שטעמפעל-אפטיילונג.
מיטארבייטער פון ערשטקלאסיגע פאך-קרעפטען.
די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 7 אין אווענד.

השבת אבדה.
ס'איז פערלוירען געווארן א זאק מיט פעדערן פון 22 פונט, וואס איז געלעגן אויף אן אויטא, וואס איז געפאהרען פון רעמע ביז לאדז, אויפ'ן וועג פון פראנציש-קאנער — בושעווינער גאס. 1 א זייגער ביי'ן איז דער זאק נאך געלעגן. דער אויטא איז געפאהרען און דער רבונו פון בושעווינער ביז סטאדאלנע גאס צום פלאץ פון אויטא'ס. דער געהאלבער פינדער וועט בעקומען אפגעבראכענע געלט בעלוינונג
פראנציסקאנער 36,
ביי שעי' נאטעסענארע.

א לאנגיעהריגער געוועזענער
גערכטס-סעקרעטער
שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולען און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. p.
przeprowadził się
na ZIELONĄ 9
I p. front, tel. 149-66
od 1½-5 po poł.

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
לעצטער ראמאנס
אין די הויפטראלען:
Iwan Petrowicz i Hr. A. Esterhazy
צו דעם בילד וועט צוזינגען א ספעציעל אנגאזשירטער רוסישער כאר, וועלכער וועט אויספיהרען א רייהע רוסישע לידער.
נעכסטער פראגראם: „פרוכטבארקייט"
אין די הויפטראלען: Gabriel Garbo i Diana Karenne

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר ניערן, בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

קאנקורענץ!
אין ערשטקלאס. דאמען- און הערן-פריזיער-אנשטאלט
מ. קופקא, פאלודניאווא 12
וועגען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געווארען פערקלענערט:

הערן-סאלאן:		דאמען-סאלאן:	
ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.	שערען דאמען	80 גר.
ראזירען און שערען	1 זל.	שערען שילער	60 גר.
שערען	70 גר.	וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.
שערען א יונגעל	50 גר.	אייזען-אנדולאציע	1.— זל.
קאפ-וואשען	50 גר.	קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1.— זל.
מאסאזש	50 גר.	מאניקיר	70 גר.

פערבען די האר. ברעמען און וויספערן אין אלע פארבען צו צוגענגליכע פרייזען.
ערשטקלאסיגע בעדינונג! ערשטקלאסיגע בעדינונג!

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענט

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר. 10—11 2—3	6—7
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2	
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען 12—2 חוץ זונ.	
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען 10-12 4-5	
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף 11½-1 5-6	
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק. 4½-5½ זונ. 1—2	
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען 12—1, 6½—7½	
ד"ר סטופעל רענטגען 12—2, 4—6	
א. גראיענטשיק צאהן-ארצט 3—7	
נ. ראזעס צאהן-ארצט 3—2	

צאהן-טעכנ. הייליגע, פלאמבירונגען, קראנען, פערטען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
איספעקציע געגען שארלאך שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פראל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצעדור פון אמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: אקלעדעקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. צאמטאגנען פון 5—7 זייגער.
צוריק געקעהרט.

גייעם בלויז פאר יודען!
די לאנג-עקזיסטירענדע טלתים-פאבריק
עמפפעהלט צום פסח-סעזאן א גרויסען און רייכען אויסוואהל פון עכט וואלענע, האלב-וואלענע און זיידענע פיין טערקישע טלתים, ווי אויך טלתים קטנים.
הורט און דעקט! בילינ און רייעל
יחיאל מינסקי, לאדז, סאלנא 6

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעווינער 11, טעלעפאן 63-37
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	3½—4½
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½ 1½
ד"ר שטירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שפרלאווסקי פרויען- און געבורטס-הילף	4½—5½

צאהן, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א.
ען, קינסטליכע צאהן-און-בעשטראהל. אינה.
...ען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף ...ערלאנג ...ען און שטאט. אין לאבאראטאריע ...
...ען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעכטע און בלוט
איספונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי ספאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהן, קראנען, פלאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

הלא חכמה תקרא,
ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין
רעכטסקאנסולטאציע-ביורא צו ה'
מאנעלע, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראדזיעמסקי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מים אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:-: נעגען ביליגע פרייז :-:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (ריג זאכאדניא)
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלונג א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון אנאנסען איז די רעדאקציע ניט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .
... 50 פראצ. טייערער. הויסט. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.